د یوولسم ټولګی لپاره جغرافیه سوالونه او ځوابونه

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرنه او دهغه اقتصادي ارزښت

✱ کرنه تعریف کړئ ؟
کرنه د خبوباتو ،سبزیجاتو او د لومړنیو نباتی موادو د تخمونو د کرلو او شیندلو لپاره د ځمکي له تیارولو څخه عبارت دی .
✱ د افغانستان اقتصاد په څه شی باندی ولاړ دی ؟
د افغانستان اقتصاد په کرنه او مالداری باندی ولاړ دی .
✱ کوم لاملونه د تولیداتو په څرنګوالی باندی اغیزه لری ؟
فزیکي ، اقتصادی ، سیاسی او تولینز لاملونه د افغانستان په اقتصاد اغیزه لری .
✱ د افغانستان کرنیز سیستم په څو ډوله دی ؟
په دوه ډوله دی اول دودیزه کرنه دوهم عصری کرنه .
✱ افغانستان څومره کریزه ځمکه لری ؟
افغانستان ۷/۹ میلیونه هکتاره کرنیزه ځمکه لری .
✱ د افغانستان څومره ځمکه د خړبولو قابلیت لری ؟
د افغانستان ۵/۳ میلیونه هکتاره ځمکه د خړبولو قابلیت لری .
✱ د افغانستان څومره ځمکه اوبه کیږي ؟
د افغانستان ۲/۶ میلیونه هکتاره ځمکه اوبه کیږي .

د کرني لاری چاری

✱د کرني پخوانی سیستم څرنګه وه تشریح یی کړی ؟
په څارویو باندی یوی کول او درانه کارونه د بزګر پرمټ کیدل یوازی د بزګر د اړتیاوو پوره کول وه او د ډیری ځمکي څخه لږ خاصل اخیسته .
✱ د دولتی احصایی له مخی د غذایی توکو په توګه هر افغان د غنمو لګښت په کال کي څومره وه ؟
د هر افغان د غنمو لګښت په کال کي ۱۶۲ کیلو ګرامه وه .
✱ د کرنی عصری طریقه څرنګه وه تشریح یی کړی ؟
اصلاح شوی تخمونه ، د ناروغیو درمل ، د اوبو لګولو سیستم ، بازار موندنه ، اړیکي ، کرنیز ماشینونه او د نباتاتو ساتنی خدمتونه او داسی نور به یی لرل .
✱ د دودیزی او عصری طریقی تر مینځ فرق واضح کړی ؟
په دودیزه کرنه کي یوازی د کورنی اړتیاوو او لګښتونو پوره کیدونکي ده او د دودیزو وسایلو څخه کار اخلی او ټول کارونه د بزګر او څارویو په مرسته ترسره کیږي .
او په عصری طریقه کي اصلاح شوی تخمونه ، د ناروغیو درمل ، د اوبو لګولو سیستم ، بازار موندنه ، اړیکي ، کرنیز ماشینونه او د نباتاتو ساتنی خدمتونه او داسی موجود دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مهم کرنیز تولیدات

✱ په افغانستان کي کوم مهم زراعتی بوټی کرل کیږي ؟
په افغانستان کي غنم ، پنبه ، جوار ، اوربشی ، او میوه لرونکي بوټی کرل کیږي .
✱ په افغانستان کي د کرنی وړ ځمکه څو فیصده او هم واضح کړی څو فیصده ابی او څو فیصده للمی ده ؟
د هیواد د کرنی وړ ځمکه ۸/۷ میلونه هکتآره ده او٪۵۶ ابی او للمی یی ٪۴۴ ده .

✱ افغانستان کي د بهر نه په څومره لوړ سطحه کي غنم کرل کیږي او په کومو سیمو کي کرل کیږي ؟
غنم د افغانستان له ۳۰۰۰ څخه تر ۳۳۰۰ مترو پوری کرل کیږي او غنم په ټول افغانستان کي کرل کیږي .
✱ وریجی د افغانستان په کومو سیمو کي کرل کیږي او جوار ، وربشی او سابه د هیواد په کومو سیمو کي کرل کیږي ؟
وریجی او اوربشی په توده هوا او ډیرو اوبو لرونکو سیمو کي کرل کیږي ، او جوار په پکتیکا ، ننګرهار او لوګر کي کرل کیږي .
✱ په افغانستان کي کومی میوي کرل کیږي او کومی میوي خارج ته صادر کیږي ؟
انار ، بادام ، منۍ انګور ، هندوانه او ختکي کرل کیږي او هم بهر ته صادر کیږي .
✱ په افغانستان کي کوم صنعتی ، طبی او عوړ لرونکي بوټی کرل کیږی ؟
صنعتی بوټی ګني ، چغندر او پنبه ، طبی بوټی زعفران ، شمکي ، خوږولي او عوړ لرونکي بوټی زغر ، شرشم ، کنځلی لمر ګلی اوداسی نور کرل کیږي .

مالداری او د هغی اقتصادی ارزښت

✱زموږ هیواد ولی د څارویو روزلو لپاره مساعد دی ؟
ځکه چي په ټولو سیمو کي د غرونو لمنی او د څاورینو غونډیو شتون د څارویو روزنی ته شرایط چمتو کړی .
✱ د افغانستان څو فیصده وګړی په کرنه او مالداری بوخت دی ؟
د افغانستان ٪۸۰ فیصده وګړی په کرنه او مالداری بوخت دی .
✱ د افغانستان د څارویو د تولیداتو ارزښت د ملی ناخالص عاید په سلو کي څو دی ؟
د ۷ ـ ۱۰ پوری ناخالص عاید یی دی .
✱ په افغانستان کي د څارویو روزلو لپاره خلک د څه قسم مشکلاتو سره مخ دی ؟
دیرش کلنو جګړو ، وچکالي او د پاکو اوبو کمښت حلک د ستونزو سره مخ کړی دی .
✱ د افغانستان د صادراتو څو فیصده د څارویو محصولات برابروی ؟
د افغانستان د صادراتو په سلو کي ۱۰ ـ ۲۰ پوری برابروی .
✱ د هغو څارویو نومونه ولیکئ چي زموږ بزګران یی ساتی ؟
پسونه ، میږې ، اوزې ، اوښان ، خره ، عواوې ، اسونه او کچر ساتی .
✱ د هر وګړی لپاره په کال کي د غوښو او شیدو اندازه څومره ده ؟
د هر وګړی لپاره د ۱۱/۵ تر ۶۰ کیلو ګرامه اټکل شوی ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مالدارۍ لارې چارې

✱په افغانستان کې په څو طريقو سره د مالدارۍ لارې چارې پرمخ ځي ؟
په دوه ډوله سره اول دوديزه دوهم عصري .
✱ دوديزي او لرغوني طريقي لاری چاری تشريح کړی ؟
په لرغونی طريقه کې به کوچي مالداران په ډيرو زياتو کړاونو په ګاللو سره د کال په اوږدو کې د خپلو څارويو د څرولو په خاطر د يو ځای څخه بل ځای پوری تګ په حال کې وی او په واښه لرونکو سيمو کې د څارويو په څرولو بوخت دی ،او ستونزی يی وچکالی ، ځنبلو اوبو نشتوالی ، ناپاکه اوبه په ژمی کې سر پنا نه لرل د خيواني ناروعيو په وړاندی د څارويو نه ساتل او داسی نور .
✱ د عصری او پرمختللی طريقی لاری چاری تشريح کړی ؟
په افغانستان کې په عصری او فنی ډول د څارويو روزنه او تکثير په ۱۳۱۲ ه کال کې پيل شوه .او په ۱۳۱۵ ه لومړی د څارويو کلينک په کابل کې جوړ شو . او په ۱۳۲۳ ه کال کې په بدخشان او د هغه وخت په قطغن ولايت عواګانو کې وژونکې ناروعی خپره شوه . په ۱۳۴۵ ه کال تر پايه پوری په هيواد کې ۹ کلينکونه جوړ شو . او په ۱۳۵۳ ه کال کې يی شمير ۱۶ ته پورته شو ، پوره وښو چمتو کول ، د څارويو حوراک ته ښه پاملرنه د خيوانی ناروعيو پر وړاندی د څارويو ساتنه ، مصنوعی اصلاح شوو نسلونو ترويج او ډيربښت .

وحشي ژوی

✱زموږ هيواد ولی د وحشی ژويو ساتنی لپاره مساعد دی ؟
د ځنګلونو ، غرونو ، اقليمی او خوراکي توکو پيداکيدو له کبله مساعد دی .
✱ زوحياتين کوم دی نومونه يی وليکئ ؟
څرمښکي ، سمسيره ، چنګاښ ، چونګښه ، مار او نور .
✱ په افغانستان کې څو ډوله ماران دی او څو ډوله يی زهری دی ؟
په افغانستان کې ۲۷ ډوله پيژندل شوی د ی چي ۷ يی ډوله زهری ماران دی د دې جملی څخه ۵ افعی او ۲ کبرا دی .
✱ تی لرونکې وحشی ژوی څو ډولونه لری مثالونه يی وليکئ ؟
۱۲۰ ډولونه لری لکه سورلنډيان ، يږي ، پړانګ ، ليوان او داسی نور .
✱ الوتونکي په افغانستان کې څو ډوله دی او مشهور يی کوم دی ؟
۳۰۰ بيلا بيل ډولونه لری او مشهوريی زانه ، ډنګ ، طوطی ، کارغه ، مارعه ، باښه توتکي او داسی نور .
✱ د وحشی ژويو ژوند د کومو ګواښونو سره مخامخ دی ؟
انسان د ځنګلونو په وهلو ، د کورنيو څارويو په څرولو ،د هغوی په ځالو کې لاسوهنه د سوځولو په خاطر د ونو بوټو پری کول وحشی ژويو ته ګواښ پيښوي .

د کرنې او مالدارۍ څرنګوالی

✱هغه هيوادونه چي د هغه حلک په کرنه بوخت دی کوم هيوادونه ورته ويل کيږي ؟
پرمختيا يی هيوادونه ورته وايی او دغه خلک خپلی اړتياوی د کرنی نه پوره کوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

❋ افغانستان څو فیصده خلک د خپلو اړتیاوو څخه لږ خوراکي توکي مصرف کوي او د هیواد څو فیصده کورنی د ورځي لږ خوراکي لګښت لري ؟

ټول هیواد په سلو کي ۳۰ نفوس د خپلی اړتیا څخه لږ خوراکي توکي مصرف کوی او په سلو کي ۲۴ کورنی د ورځی ډیر لږ خوراکي لګښت لری .

❋ د هیواد څو فیصده ماشومان د وزن په کمښت اخته او ولي ؟

په سلو کي ۴۰ له دری کلنی څخه د ټیټ عمر ماشومان خوار ځواکي اخته دی ، او په سلو کي ۶-۷ پوری له همدی امله مری ، د هیواد ۴۴ وګړی د بیلا بیلو کمبود خوراکي توکو ستونزه لري .

❋ که د اوبو څخه سمه ګټه واحستل شي په کرنه او مالداری کي کوم بدلون راځي ؟

د کرنی او څارویو محصولات به څو برابره زیات شی د کورنی د اړتیا په برسیره به د صادراتو په برخه کي پرمختک وشی........

❋ هغه لاملونه چي د هیواد د کرنی او مالداری په پرمختک ، پراختیا او مخدودیت باندې اثر لري ولیکئ ؟

لکه : طبعی ، بشری ، اقتصاد او سیاسی لاملونه دی .

انرژی او د هغه اهمیت

❋انرژی تعریف کړي ؟

انرژی هغه ځواک یا قوت دی چي په هغی سره په صنایعو ، ماشینونو او صنعتی تولیداتو کي حوځښت راځی .

❋ د انرژی څو سرچینی پیژنی نومونه یی ولکي ؟

د نرژی مهمی سرچینی لمر ، اوبه ، ډبرو سکاره ، نفت او ګاز ....

❋ ولی د ډبروسکاره د انرژی د مهمو توکو څخه شمیرل کیږي ؟

ځکه چي د نورو سرچینو په نسبت ارزانه دی .

❋ د نفتو په اړه په کوم کال زمونږ په هیواد کي څیړنی پیل شوي ؟

په ۱۳۱۵ ه کال کي د افعانی او بهرنیو جیولوجیستانو په مرسته څیړنی پیل شوی .

❋ د طبعی ګاز څخه په کومو برخو کي کار احستل کیږي او هم واضع کړی چي اوبو برښنا نه چیرته ګټه احستل کیږي ؟

د دواړو څخه به کورنو روښانه ولو د تودولو ، پخلی ، او صنعتی کارخانو او برقی وسایلو کي ورڅخه ګټه احیستل کیږي .

❋ د لمریزی برښنا څخه په کومو کارونو په برخه کي کار احیستل کیږي ؟

لمریز پمپونو ، د اوبو لګولو ، لمریز څراعونو او نورو کي ګټه احستل کیږی ، د اوبو او انرژی وزارت په پام کي لری چي د کونړ او کوکچي په سیندونو باندی د ۸ میلیارد ډالرو په لګښت بندونه جوړ کړی .

د انرژی د نوی کیدو او نه نوی کیدو ور سرچینی

❋ د انرژی سرچینی په څو ډوله دی د مثال سره یی ولیکئ ؟

په دوه ډوله دی اول نوی کیدونکي لکه لمر ، اوبه ، باد او دوهم نه نوی کیدونکي لکه نفت ، ګاز ، ډبروسکاره .

❋ د انرژی نوی کیدونکي سرچینی کومی دی تشرح یی کړي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library
د انرژی نوی کېدونکي سرچینی هغه دی چې په طبیعت کې په پوره اندازه پیداکیږي ، تل موجودي وی ، او پای ته نه رسیدونکي وي .

✱ د انرژی نه نوی کېدونکي سرچینی کومی دی تشرح یی کړي ؟
دا هغه سرچینی دی چې په طبیعت کې په کمه اندازه پیدا کیږي ، او وروسته د څه مودی د دې زیرمی پای ته رسیږي او انسان نه شی کولای چې په دومداره توګه ورڅخه ګټه واخلی .

✱ د انرژی نوی کېدو او نه نوی کېدو تر مینځ فرق څه شی دي ؟
د انرژی نوی کېدونکي په طبیعت کې په پوره اندازه پیداکیږي ، د طبیغت د ککړتیا لامل نه ګرځي ، او پای ته نه رسیدونکي دي ،
او نه نوی کېدو انرژی په طبیغت کې په کمه اندازه پیدا کیږي ، د طبیغت د ککړتیا لامل ګرځي ، او پای ته رسیدونکي دي .

برېښنا

✱د برېښنا څخه د مهمي سرچېني په توګه په کومو ځایونو کې کار احیستل کیږي ؟
په ټولو صنعتي او اقتصادي چارو کورونو ښارونو او برقي وسایلو کې کار احیستل کیږي .

✱په افعانستان کې د برېښنا لومړي دستګاه د کوم پاچا او په کوم کال جوړه شوه ؟
د عبدالرحمن خان په وخت کې او په ۱۲۷۵ ه ل کال .

✱ ۱۲۹۰ ه ل کال په جلال اباد کې څومره کېلو واټ ظرفیت سره د برېښنا ماشین په کار واچول شو ؟
۱۲۹۰ ه ل کال په جلال اباد کې د ۱۹ کېلو واټ په ظرفیت یو ماشین د بړاس په واسطه په کار واچول شو .

✱ په پعمان کې په کوم کال او څومره ظرفیت او څو کېلو واټ سره کوچنۍ دستګاه په کار واچول شوه ؟
په پغمان کې ۱۲۹۶ ه ل کال ۱۵ کېلو واټه په وړتیا له بړاس څخه برېښنا د تولید یوه کوچنۍ دستګاه په کار واچول شوه .

✱ د ماستر پلان له مخي افعانستان د څومره میګاواټه برېښنا قابلیت لري او د دې جملې څخه څومره یی خرارتي او څومره یی اوبو ده ؟
د ماسترپلان له مخي افعانستان ۲۴۰۰۰ میګاه واټه برېښنا وړتیا لري چې ۲۳۰۰۰ یی اوبو او پاتي نوره یی خرارتي ده .

✱ ۱۹۷۶ م کال په نړۍ کې د برېښنا د سړی سر تولید اندازه په یو ساغت کې څومره وه او په همدی کال کې په افعانستان کې د سړی سر تولید اندازه څومره وه چې د نړۍ په سطحه څو واری کمه وه ؟
په ۱۹۷۶ م کال کې په نړۍ کې د سړی سر اندازه په یو ساغت کې ۱۷۱۴ کېلو واټه وه او په همدي کال په افعانستان کې د سړی سر اندازه یو ساغت کې ۴۱ کېلو واټه وه چې د نړۍ په سطحه ۴۲ ځله کمه وه .

✱ د افعانستان د اوبو برېښنا بندونو نومونه ولیکئ ؟
د نغلو بند ، درونټي بند ، سروبي بند ، کجکي بند ، ماهیپر بند او جبل السراج بند .

د اوبو برېښنا

✱د کومه پیړۍ کې برېښنا د انرژی یوی مهمی سرچېنی په توګه پیژندل شوی ده ؟
د ۲۰ پیړۍ له نیمایی را وروسته په صنعت او د بشریت ژوند په ټولو برخو کې برېښنا د انرژی د یوی مهمی سرچېنی په توګه پیژندل شوی ده .

✱ د لومړی سروي له مخی افعانستان سیندونه په یو ساغت کې د څومره اوبو انرژی وړتیا لری ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library
د افعانستان له سیندونو څخه په یو ساغت کې ۲/۵ میلونه کیلو واټه بریښنا ترلاسه کیدای شی .

✱ په اوسنی وخت کې بریښنا د کومو سرچینو څخه ترلاسه کیږي ؟

په اوسنی وخت کې نه یوازی د سیندونو څخه بلکې له خرارتی سرچینو لکه : ډبرو سکاره ، نفتو او ګازو څخه تر لاسه کیږي .

جبل السراج

✱ دا بریښنا په کوم سیند جوړه شوی په کوم کال یی کار پیل شوی او په کوم کال یی کار پای ته رسیدلي د بریښنا ظرفیت څومره او چیرته په مصرف رسیږي ؟

دا بریښنا د سالنګ په سیند جوړه شوي په ۱۲۹۴ ه ل کال کې کار پیل شوی او په ۱۲۹۹ ه ل کال کې کار پای ته رسیدلي دری توربینونه لری چې مجموغی ظرفیت یی ۱۵۰۰ کیلو واټه دي په دی باندی جبل السراج ، چاریکارو ، د ښارونو په روښانه کولو او د ګلبهار فابریکه په کار اچولو کې ور څخه کار اخیستل کیږي .

د وردکو د چک بریښنا بند

✱دا د بریښنا بند په کوم کال جوړ شوي وړتیا یی څومره او چیرته په مصرف رسیږي ؟

د چک د بریښنا بند په ۱۳۱۶ ه ل کال د عوایی په میاشت کې جوړ شوي چې په ساعت کې ۳۳۰۰ کیلو واټه توان لري او په کابل کې په مصرف رسیږي .

د پلخمری بریښنا بند

✱دا بند په کوم کال جوړ شوي څومره ظرفیت لري او چیرته په مصرف رسیږي ؟

دغه بند په ۱۳۲۰ ه ل کال د کندوز پر سیند جوړ شوی په یو ساغت کې ۴۸۰۰ کیلو واټه وړتیا لري د بغلان په نساجي فابریکې ، د موټرو ترمیم په فابریکې او د بغلان ښار په روښانه کولو کې مصرفیږي .

د کجکي بریښنا بند

✱ د کجکي بریښنا بند کار په کوم کال شروغ شوی او په کوم کال ختم شوي دا بند په کوم ځای کې جوړ شوي او ظرفیت یی څومره ده ؟

د جوړلو کار یی په ۱۳۳۰ ه ل کې پیل او په ۱۳۳۲ ه ل کال کې ختم شو د هلمند کجکي په ولسوالی کې جوړ شوي او د تولید ظرفیت یی ۳۳۰۰۰ کیلو واټه دي .

د سروبي اوبو د بریښنا بند

✱ د سروبي د بریښنا بند کار په کوم کال شروغ شوي او په کوم کال ختم شوي ظرفیت یی څومره او بجلی یی په کوم ځای کې په مصرف رسیږي ؟

کار یی په ۱۳۳۰ ه ل کال کې پیل او په ۱۳۳۶ ه ل کال کې پای ته ورسید د دي دستګاه اوسنی ظرفیت یی په یو ساغت کې ۲۲۰۰۰ کیلو واټه دی ، او مصرف یی د کابل ښار روښانه کولو د ګلبهار فابریکې او د مرکز د یو شمیر صنغتی موسیسو کې کار اخیستل کیږي .

د ماهیپر د بریښنا بند

✱ ماهیپر د بریښنا بند کار په کوم کال شروغ شوي او په کوم کال ختم شوي ظرفیت یی څومره او بجلی یی په کوم ځای کې په مصرف رسیږي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library
د ماهیپر بند کار په ۱۳۳۱ ه ل کال کې پیل او په ۱۳۴۵ ه ل کال کې ختم شوی ، او ظرفیت یی چې هر دربین یی په یو ساعت کې ۲۲۰۰۰ (ټول ۶۶۰۰۰) واټه بریښنا تولیدوي ، او په کابل کې په مصرف رسیږي .

درونټي بریښنا فابریکه

✱ درونټې بریښنا کار په کوم کال شروغ شوي او په کوم کال ختم شوي ظرفیت یی ټول څومره او بجلی یی په کوم ځای کې په مصرف رسیږي ؟

د درونټې بریښنا کار په ۱۳۳۲ ه ل کال کې پیل او په ۱۳۴۳ ه ل کال کې ختم شوي ظرفیت یی په یو ساعت کې ۱۲۰۰۰ کېلو واټه دي ، او مصرف یی جلال اباد ښار روښانه کول صنعتی موسیسو او د ۳۲۵۰۰ جریبه ځمکو ته اوبو پمپ کولو لپاره کار اخیستل کیږي .

د نغلو بریښنا بند فابریکه

✱ د نغلو بند فابریکه په کوم ځای کې جوړه شوی د دې فابریکې کار په کوم کال شروغ شوی او په کوم کال ختم شوی ظرفیت یی څومره بریښنا یی چیرته په مصرف رسیږي او موخي یی کومی وي ؟
د کابل ښار په ختیځ ۷۰ کېلو مترو په واټن جوړ شوی ، او کاریی په ۱۳۳۹ کې پیل او په ۱۳۴۶ ه ل کال کې ختم شوی ، ظرفیت یی څلور دربینونه لری چې توله وړتیا یی په یو ساعت کې ۱۰۰۰۰۰ کېلو واټه ده او بریښنا یی په کابل کې په مصرف رسیږي او موخې یی د سروبې اوسنیو او وروستیو فابریکو لپاره د اړتیا وړ اوبو زیرمه کول .

د ازبکستان د بریښنا شبکه

✱ د ازبکستان د بریښنا د پروژی کار په کوم کال شروغ شوی لومړی برخه ،دوهمه برخه او دریمه برخه کار یی د کوم ځای نه تر کوم ځای پوری او ظرفیت یی څومره دی ؟
د ازبکستان د بریښنا د پروژی کار په ۱۳۸۶ ه ل کال کې پیل شو ، لومړی برخه : له ازبکستان څخه تر حیرتانو پوری د ۵۳ کېلو مترو په اوږدوالی د ۲۲۰ کېلو واټو د بل سرکت مزي غځول او د بریښنا لیږدول ، دوهمه برخه : د مزار شریف له نایب اباد څخه ۲۲۰ کېلو واټه د بل سرکت مزي د ۲۳ کېلو مترو په اوږدوالی غځول او لیږدول ، دریمه برخه : له نایب اباد څخه تر پلخمري پوری د ۱۶۴ کېلو مترو په اوږدوالی ۲۲۰ کېلو واټه بریښنا مزي غځول او د بریښنا لیږدول .

حرارتي بریښنا

✱ د حرارتي بریښنا د سون توکي څه شی دی ولیکئ ؟
د حرارتي بریښنا سون توکي د ډبرو سکارو ، نفتو ، او ګازونه دي .
✱ لومړی ډیزلی بریښنا په کوم کال په کابل کې جوړه شوه ؟
لومړی ډیزلی بریښنا په ۱۳۵۱ ه ل کال کې په کابل کې جوړه شوه .
✱ بله د کوچني فابریکه په ۳۰۰ کېلو واټو په ظرفیت د څه په خاطر جوړه شوه ؟
د کندهار د وړۍ اوبدلو په خاطر جوړه شو .
✱ د انرژی او اوبو وزارت د راپور له مخی ۱۳۸۵ ه ل کال کې د حرارتي بریښنا د ټولو فابریکو ظرفیت څومره وه او د ټول هېواد فابریکو په سلو کې څوومه برخه جوړوله ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library
ټولو فابریکو په یو ساعت کې ۴۲/۷ زره کیلو واټه ته رسیده او ټول هیواد په سلو کې ۱۲/۵ جوړله .

د مزار شریف حرارتی بریښنا فابریکه

✱ دا حرارتی بریښنا په کوم ځای کې جوړه شوی او ظرفیت یی څومره او د سون توکي یی څه شی دی او چېرته په مصرف رسیږي ؟

د مزار شریف د ښار لویدیځ په ۲۰ کیلو مترو واټن موقغیت لری او ظرفیت یی په یو ساعت کې ۳۶ زره کیلو واټه دی او د سون توکې یی ګاز دی چې د جوزجان څخه په نل لیکه کې لیږدول کیږي او ۲۴ زره کیلو واټه یی بریښنا د کیمیاوي سرې فابریکې لپاره او ۱۲۰۰۰ زره کیلو واټه بریښنا یی د مزار شریف د ښار روښانه کولو لپاره په پام کې نیول شو ي .

د هرات او کندهار د ښارونو حرارتی بریښنا فابریکه

✱ د کندهار په ښار کې لومړی حرارتي بریښنا فابریکه په څومره ظرفیت په کار پیل کړ او اوس یی ظرفیت څومره دی همدارنګه د هرات د بریښنا حرارتی شبکه څومره ظرفیت لري او د سون توکې څه شی دي ؟

لومړی حرارتی بریښنا فابریکه په ۳۰۰۰ کیلو واټو په ظرفیت سره په کار پیل وکړ او اوس یی ظرفیت ۱۲۰۰۰ کیلو واټه دی ، هرات د بریښنا حرارتی دستګاه په یو ساغت کې ۱۲۰۰۰ کیلو واټه ظرفیت لري چې د ډیزلو پرته یکې ډبرو سکاره هم سوځي .

کابل د بریښنا حرارتی فابریکه

✱ د کابل ښار په شمال د خیرخاني میني ترخنګ د حرارتی بریښنا دستګاه د جوړلو کار په کوم کال شروع شوی او په کوم کال ختم شوی د دې فابریکې ظرفیت څومره دی او همدارنګه یوه بله شبکه حرارتی بریښنا دستګاه څوکیلو واټو په ظرفیت او د کابل په کوم ځای کې موقعیت لري جوړه شوي ده ؟

د کابل ښار په شمال د خیرخاني میني ترخنګ د حرارتي بریښنا د جوړلو کار په ۱۳۵۵ ه ل کال کې پیل او په ۱۳۵۷ ه ل کال کې ختم شوی د ۴۵ زرو کیلو واټه بریښنا ظرفیت لری .

د کابل ښار ختیځ ته د هودخیلو په سیمه کې د بریښنا یوه بله حرارتی فابریکه ده چې یه یو ساعت کې ۴۳/۶ کیلو واټو په ظرفیت جوړه شوي .

د ډبرو سکاره او زموږ په هیواد کې د هغو کانونه

✱ زموږ په هیواد کې د ډبرو سکارو سروې او څیړنې په کوم ځای او د چا له خوا وشوې ؟

د افغانستان د ډبرو سکارو زیرمو په اړه څیړني او سروې د لومړی ځل لپاره په ۱۳۲۰ ه ل کال کې د هندی جیولوجیستانو هیئات له خوا د کهمرد، اشپشتې ، صوف درې ، تاله او برفک سیمو کې وشوي .

✱ د افغانستان په کومو سیمو کې د ډبروسکارو لوي زیرمې شته ؟

په شمال کې د ډبرو سکارو ډیرې لوی زیرمی شته چې پراخه سیمه یی نیولې ده دغه سیمه د تخار څخه تر هرات پوری غځیدلې .

✱ د افغانستان د کومو ځایونو څخه زیات د ډبرو سکاره رایستل کیږي ؟

کرکر ، اشپشتې ، کرخ ، سبزکو ، صوف دره او بنګې څخه خو زیاتره یی کرکر او اشپشتې سیمې دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د صوف دري د ډبرو سکارو کان

✱ دا کان چېرته موقعیت لري زیرمې یې څومره اټکل شوي د کومو لاملونو له کبله ورځخه کمه ګټه اخیستل کېږي او سکاره یې چېرته په مصرف رسیږي ؟
په سمنګانو کې موقعیت لري زیرمې یې ۷۴ میلیونو ټنو ته رسیږي لامل یې دا دی چې یو خو صنعتي مرکزونو څخه لیرې دی او بل دا چې د لیږدولو وسایل مخدود او امکانات په لاس کې نشته او په کابل بلح کې په مصرف رسیږي .

د اشپشتي ډبروسکارو کان

✱ د دې کان د موقعیت په اړه معلومات ولیکئ ، دا کان د کمیت او کیفیت له مخې ډیر اهمیت نه لري ولې ، د کان زیرمې څومره اټکل شوي او چېرته په مصرف رسیږي ؟
دغه کان د پلخمري د صنعتي ښار جنوب ته په ۱۱۰ کېلو مترو په واټن کې د بغلان ولایت د سیغان په سیمه کې پروت دي ، دا ځکه چې د جوړښت له مخې پیچلې او د هغه رایستلو په برخه کې سونزی دي د دغه کان زیرمې ۵۰۰ زرو ټنو ته رسیږي د دولتي ادارو ، روغتونونو او د کابل ښار لپاره ورځخه کار اخیستل کیږي .

د کرکر د ډبروسکارو کان

✱ دا کان چېرته موقعیت لرې ظرفیت یې څومره اټکل شو په ۱۳۸۷ ه ل کال کې د دې کان څخه څومره سکاره رایستل شوي دي ورځنی تولید یې په منځینی توګه څومره او سکاره یې چېرته په مصرف رسیږي ؟
د کرکرو کان د پلخمري ښار څخه لس کېلو متره لیرې جنوب ختیځ ته د کرکر له غره سره پروت دي ، ۱۵ میلیونه ظرفیت لري ، په ۱۳۸۷ ه ل کال کې ددعه کان څخه ۳۸۰۰ ټنو څخه زیات سکاره ایستل شوي او ورځینی تولیدات یې په منځینی توګه ۳۰۰ څخه تر ۴۰۰ ټنو پوری دی، او مصرف یې د پلخمري سیمنټو فابریکه ، بټیو او په کابل کې په مصرف رسیږي .
دا کان ولې د زیات اهمیت وړ دي ؟

✱ نوموړی کان د پلخمري صنعتي مرکزونو ته نژدې پروت دی او د بلې خوا د کابل کندز د لویې لارې په خوا کې پروت دي نو ځکه د اهمیت وړ دي .

د هرات ډبرو سکارو کان

✱ د دې کان موقعیت په اړه معلومات ولیکئ اټکلی زیرمې یې څومره دی په کوم کال باندې حصوصي سکتور ته وسپارل شول د دې کان کلنی تولیدات څومره او کلنی عاید یې څومره او سکاره یې چېرته په مصرف رسیږي ؟
دغه کان د هرات ولایت ختیځ کې ۱۱۰ کېلو مترو په واټن د سبزک غاښي څخه لاندې واقع دی د کرح سیند پورته خوا ته موقعیت لری زیرمې یې ۹/۵ میلیونه ټنه ښودل شوي ، دغه کان ۱۳۸۶ ه ل کال کې حصوصي سکتور ته وسپارل شو کلنی تولیدات یې ۴۰ زره ټنه او کلنی عاید یې ۲۰ میلیونه دي مصرف یې هرات ښاروالي او فرقه ورځخه کار اخلي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هیواد د نفت لرونکې حوزې

✱ په ۱۳۳۳ ه ل کال کې د کومې کمپنۍ لخوا په منظمه توګه د نفتو سروې په کوم ځای کې ترسره شوي ؟

په ۱۳۳۳ ه ل کال کې یوې سویډنې کمپنۍ د نفتو د پلټنې چارې په منظمه توګه د سرپل په ولایت کې پیل او د پام وړ بریالیتوبونه یې ترلاسه کړل .

✱ د شوروي اتحاد متخصصینو لخوا په کوم کال په کوم ځای کې څومره مربع میله ساحه کې د نفتو پلټنې شوې ؟

د شوروي اتحاد متخصصینو په مرسته د مزارشریف او اندخوی ترمنځ د افغانستان په شمال کې په ۴۶۰۰ مربع میله ساحه کې د نفتو پلټنې پیل شوې
په ۱۳۳۸ ه ل کال کې .

✱ د هغو ولایتونو نومونه ولیکئ چې د نفتو زیرمې پکې تر سترګو کېږي او هم ولیکئ چې یوازینۍ د نفتو تثبیت شوی زیرمه د څه په نوم یادیږي او په کوم ځای کې ده ؟

هرات ، شبرغان ، میمنې ، کندز ، تالقان ، مزارشریف او نورو سیمو کې د نفتو زیرمې ترسترګو شوي ، او د نفتو یوازینۍ تثبیت شوی زیرمه په جوزجان کې ده او د انګوت په نامه یادیږي .

د انګوت د نفتو کان

✱ د ا کان چیرته موقیعت لري او طبقې یې د څو څخه تر څو پورې دی جولوژیکې زیرمې یې څومره او د رایستلو زیرمې څومره دی ؟

د سرپل ښار څخه پنځه کیلو متره ختیځ کې پروت دی چې د نفتو طبقې یې د ۱۱۰۰ نه تر ۱۲۰۰ مترو پورې تر سترګو کېږي ، جیولوژیکې زیرمې یې ۷/۱ میلونو ټنه او ایستل کېدو وړ زیرمې یې ۲،۰۶ میلیونه ټنه ده .

د اف دریا د نفتو کان

✱ دا کان چیرته موقیعت لري ټولې زیرمې څومره او د ګټې وړ زیرمې څومره دي ؟

د سرپل څخه لس ټنه کیلو متره ختیځ کې دي ټولې زیرمې یې ۱۲ میلیونو ټنه بنودل شوي او د ګټې وړ زیرمې یې څلور میلونه دي .

د قشقري د نفتو کان

✱ دا کان چیرته موقیعت لري اټکلی زیرمې څومره او د رایستلو زیرمې څومره دی ؟

د سرپل جنوب ختیځ ته په ۱۲ کیلو متره کې پروت دی جیولوژیکې زیرمې یې ۱۹،۶ میلیونه ټنه او د ایستلو وړ زیرمې ۶،۳۸۱ میلیونه ټنه نفت ښودل شوی .

د زمرد سای د نفتو کان

✱ دا کان چیرته موقیعت لري او اټکلی زیرمې یې څومره او د ایستلو وړ زیرمې یې څومره دي ؟

د شبرغان ښار د جنوب لویدیځ په ۶۰ کیلومترکې کې پروت دي زیرمې یې ۹،۱۹ میلیونه ټنه او د ایستلو وړ زیرمې یې ۳،۴ میلیونه ټنه دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

فلزات

✱ هغه لومړی فلز چې انسانانو وپیژندل کوم وه او هغه چې دوهم ځل یې وپیژاند کوم او ولیکئ چې زموږ په هیواد کې د کومو فلزاتو کانونونه شته ؟

هغه لومړی فلز چې انسانانو وپیژاند مس وه او دوهم اوسپنه وه ، زموږ په هیواد کې د یو شمیر فلزاتو لکه : مس ، اوسپنه ، سرب ، جست ، کروم او ګرانبیه فلزات لکه : سرو زر او سپینو زرو زیرمې شته .

✱ د اوسپنې زیرمی زموږ د هیواد په کومو سیمو کې شته د اټکلی زیرمو په واضح کولو سره یې ولیکئ ؟

د کندهار په خاکریز کې چې اټکلی زیرمه یې ۸،۲۳ میلیونه ټنه ښودل شوي ، د هرات د عوریانو کان ، بدخشان د سیاه دری کان چې اټکلی زیرمه یې ۴۰ نه تر ۴۵ میلیونو ټنه ده ، د پغمان والسوالی د اوسپنی کان چې اټکلی زیرمه یې ۱،۳۸ میلیونوټنو ته رسیږي او د جبل السراج د اوسپنی کان چې اټکلی زیرمه یې ۸ میلیونو ټنو ته رسیږي .

خاجی ګک اوسپنې کان

✱ دا کان چېرته موقیعت لري د اوسپنې اټکلی زیرمه څومره او دوهمی اټکلی زیرمې څومره او د اوسپنې سلنه یې څومره ده ؟

د بامیان جنوب ختیځ په ۴۵ کېلو متره کې پروت دي اټکلی زیرمې یې ۱،۸ میلیارده ټنه ښودل شوی او سلنه یې ۶۳،۵ ښودل شوی .د کانونو وزارت نوي شمیرنی د دغه کان ثبت شوی زیرمې ۱۱۰ میلیونه ټنه او اټکلی زیرمه یې ۲۰۷۰ میلیونه ښودلی ده .

مس

✱ د افغانستان په لسوولایتونو کې څو د مسو کانونونو زیرمې شته د کوم ځای څخه تر کوم ځای پوری دی ؟

د افغانستان په لسو ولایتونو کې ۱۲ زیرمې شته د فراه څخه تر کندهار پوری پراخه ساحه یې نیولی ده .

✱ د کابل په مربوطاتو کې د مسو کانونونه په کومو ځایونو کې شته د سلنه سره یې نومونه هم ولیکئ او هم ولیکئ چې د زابل کندلان د مسو کان زیرمه څومره ده او د مسو اندازه په سلو کې څو ده ؟

د مسو طبقو کانونونه په تغر خورد کابل او ان چهلستون په غرونوکي تر سترګو کیږي ، د کابل په دربند کې (د عینک له کان څخه ۸-۹ کېلو متره) په خطی بنه پروت دی چې د مسو اندازه یې په سلو کې ۰،۸۵ ـــــ ۱،۵۵ پوری ده او د زابل په ولایت کې د کندلان په سیمه کې ثبت شوی چې د مسو اندازه یې په سلو کې ۰،۶۲ څخه تر ۱،۲ پوره ده ټوله زیرمه یې ۵ نه تر ۸ میلیونو ټنو پوری اټکل شوي ده .

د لوګر د عینک مسو کان

✱ دا کان چېرته موقیعت لري د مسو اندازه یې څومره او اولنی اټکلی زیرمه څومره او د وزرات نویو شمیرو له مخی یې اټکلی زیرمه څومره ده ؟

د کابل ښار جنوب ختیځ ته پروت دی د مسو اندازه یې ۱،۲ نه تر ۱،۵ پوری ده او اټکلی زیرمه یې ۴ میلیونه ټنه ده او د نویو شیمرو له مخی یې اټکلی زرمه ۱۱ نه تر ۱۳ میلیونه ټنه ښودل شوي .

✱ د هغو سیمو نومونه ولیکئ چې مس زیرمی د ارزښت وړ وي ؟

د مسو کان زیرمې د هرت په شیدا ، بادعیس ، فرا ، هلمند ، کابل ، غزنی بامیان ، غوربند ، اندراب ، بغلان او سرپل کې هم د ارزښت وړ دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره زر

✱ د افغنستان په کومو سیمو کې سره زر شته او هم ولیکئ چې د هر یو ټن کانی توکو کې څومره سره زر شته ؟
مهم کانونه یې د بدخشان په یفتل او د غزنی په مقر کې شته او په هر ټن کانی توکو کې د ۱ څخه تر ۸۵ گرامو پورې سره زر شته .

سپین زر

✱ د افعانستان په کومو سیمو کې سپین زر شته نومونه یې ولیکئ ؟
د سپینو زرو زیرمې په پنجشیر له عمرو څخه تر خاواک پورې هرات سیم کوه او د بی بی گوهر کوه په سیمه او د کندهار په خاکریز کې شته .

د سربو او جستو کانونونه

✱ د افعانستان په کومو سیمو کې د سربو او جستو زیرمې شته او هم د سربو او جستو اټکلي زیرمې ولیکئ ؟
په کندهار او د بی بی گوهر د سربو او جستو کان نوم اخیسلای شو چې ۲۱۱۰۰ ټنه جست او ۵۵۰۰ ټنه سرب بنودل شوی دي .

د کرومو ډبرو کانونونه

✱ د افعانستان په کومو سیمو کې شته او هم ولیکئ چې د حوست او د میدان وردک کرومو ډبرو کانونونو رایستلو کلنۍ اندازه څومره ده
د حوست ، میدان وردکو ، لوګر ، محمد اغی کلنګار او د کندهار په سیمو کې شته ، د حوست د کرومو رایستلو کلنۍ اندازه ۷۳۰۰۰ ټنه ښودلی ده او د میدان وردکو هغه یې ۴۰۰۰۰ ټنه ښودلی ده .

د فلزاتو کانونونو اقتصادي اهمیت

✱ کوم شرایط باید برابر شی چې فلزات په پراخه اندازه راویستل شي ؟
د هیواد فلزی زیرمې پانګی اچونی ، تخنیکي وسایلو ، د فنی پرسونل او د هیواد دننه او بهر د خرڅلاو بازار په چمتو کېدو سره په پراخه اندازه رایستل کېدای شي ؟
✱ د فلزاتو د ارزښتونو په اړه مغلومات ولیکئ او د هیواد په پرمختګ کې د فلزاتو رول څه شی دی ؟
فلزات ځانګړی اقتصادي ارزښت لري د کرنی ، سوداګری ، تخنیک او د ژوند په نورو چارو په برخو کې اقتصادی فعالیتونه پرمختګونه د فلزی صنایعو له پراختیا سره اړه لري ، فلزی زیرمې د هیواد صنعت کېدو د خلکو ژوند کچې لوړیدو او د اقتصادي پراختیا لپاره مهم دي .
✱ د هغو فلزاتو نومونه ولیکئ چې د زنګ ضد ځانګړتیاوی لری ؟
قلغی ، سرب او نکل د زنګ ضد ځانګړتیاوې لری .
✱ د فلزاتو څخه په کومو برخو کې کار اخیستل کېږي ؟
د سرو زرو څخه د ګانو او پولی واحد د پشتوانې په توګه په بانکونو کې کار اخیستل کېږي او له سپینو زرو څخه په نقره یې مسکوکاتو او ګانو کې کار اخیستل کېږي اوسپنه د تحنیکې وسایلو لپاره او نور فلزات لکه المونیم مس چې د برېښنا او تودوخی د لیږدولو لپاره کار اخیستل کېږي .
✱ د مسو او جستو د یو ځای کېدو څخه څه په لاس راځي او څه شی ورڅخه جوړیږي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د د مسو او جستو د یوځای کېدو څخه برنج په لاس راځي او د سماوارونو ،چلمچي ګانو ، دروازو په دستګیرونو او نورو برنجی وسایلو په جوړلو کې ورڅخه کارخلی .

د ودانی د ډبرو کانونه

✱ د هغو ډبرو نومونه ولیکئ چې په ودانی کې ورڅخه کار اخستل کېږي ؟

ګرانیت ، بزلت ، متحوله ، رحام او د مرمر ډبرې په کې کاریږي .

ګرانیت (خارا) ډبرې

✱ دا ډبرې د کومو منرالونو څخه جوړی دی او د هیوادپه کومو ځایونوکې شته او چېرته ورڅخه کار اخیستل کیږي ؟

دا ډبرې د درو منرالونو څخه جوړی دی ۱ فلدسپار ۲ کوارتز ۳ مایکا چې ښی نمونی د دانا تر ځنګ غرونو او نورو غرنیو سیمو ډبرو لکه سالنګونو کې تر لاسه کېږي د ودانیو په زینو ، تهدابونو ، بنستونو او سړکونو کې ور څخه کار اخیستل کیږي .

بزلت ډبرې

✱ د ا ډبری چېرته وی او د افغانستان په کومو برخو کې پیدا کیږي د کومو منرالونو څخه جوړی او چېرته ور څخه کار اخیستل کیږی ؟

دا ډبرې د اور عورځونکو یا اتشفشان په غرونو کې پیدا کیږي د افغانستان په غرنیو سیمو کې شته د پیروکسین ، فلدسپار ، الیوین او ځینې نورو منرالونو څخه جوړی دی او د ودانیو په تهدابونو کې ور څخه کار اخیستل کیږي .

متحوله ډبرې

✱ د دې ډبرو د جوړښت په اړه معلومات ولیکئ ؟

په دریابونو کې د رسوب او اهکي ډبرو څخه رامینځته کیږي د وخت په تیریدو او د تودوخی له امله په مرمرو بدلیږي او د دې ډبرو زخیرې زموږ په هیواد کې ډېری دی .

د رخام او مرمرو ډبرې

✱ د ا ډبری ځنګه مینځته راځي او کوم قسم ښکلا پیداکوي او دا ډبری د افغانستان په کومو سیمو کې شته نومونه یی ولیکئ او د دې ډبرو څخه په کومو شیانو کې استفاده کیږي ؟

حالص مرمر سپین رنګ لري دا اهکي ډبری دی چې د فشار او تودوخی له امله یی بڼه بدلون کوي د پرې کېدو او تخنیکي پالیش په واسطه جلا او ښکلا پیدا کوي د ننګرهار په خوږیانو او اچین سیمه ، د هیرات ولایت د چشت په سیمه کې او د میدان وردک د کوټه غشرو په سیمه کې د مرمرو ډبری پیداکیږي د کابل په ولایت کې بادام باغ ریشخور ، قرغي او نره خیلو کې پیداکیږي ، د ودانیو په ښکلا د چایو خوړلو میزونو ، لوښو ، زیارتونو او ختی د مجسمو په جوړولو کې په کاریږي .

قیمتی ډبرې

✱ د قیمتی ډبرو نومونه ولیکئ ؟

قیمتی ډبرې لکه : الماس ، لاجورد ، لعل ، یاقوت څخه عبارت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

الماس

✱ د الماسو د خواصو په اړه معلومات په څه شی کې ورځخه کار احیستل کیږي او د افغانستان په کومو سیمو کې پیدا کیږي ؟
الماس د نورو تیږو په پرتله ډیر کلکوالی او ټینګوالی او رونړنګ لري د جیولوژی پوهان وایی چې بدخشان په مرکزی سیمو ، لوګر او عوربند کې د الماسو د پیدا کېدو امکان شته . او د ځینو شیانو د تراشلو او پری کولو کې ورځخه کار احیستل کیږي .

لاجورد

✱ د لاجوردو ایستل څو کاله پخوا په کوم ځای کې شروع شوي او په اوسني بڼه یی رایستل په کوم کال کې شروع شوي ؟
ډیر پخوا څلور زره یا پنځه زره کاله څخه یی د بدخشان د جرم ولسوالی د خضرت سغید په کلی کې ایستل پیل شوی خو په اوسنی بڼه یی تولید ۱۹۳۴ م کال څخه پیل شوي .
✱ په افغانستان کې د لاجوردو ټولی زیرمې څومره دی او یوازی د بدخشان سرسنګ کان زیرمې څومره اټکل شوی دی ؟
ټولی د لاجوردو زیرمې ۱۲۹۰ټنه دی ۲۷ سیمو خیرنه شوی ده او د بدخشان سرسنګ کان زیرمې ۱۴۱ ټنه لومړی درجه او ۶۵ ټنه دوهمه درجه اټکل شوي دی .
✱ د افغانستان هغه لاجورد چې د لندن په موزیم کې کېښودل شول څو کاله پخوا ایستل شوي وو او په افغانستان کې هر کال څومره لاجورد رایستل کیږي ؟
هغه لاجورد چې د لندن په موزیم کې ایښودل شوي د افغانستان لاجورد دی چې ۳۸۰۰ کاله پخوا ایستل شوی . او په افغانستان کې هر کال ۵ ــ ۱۰ ټنو پوری لاجورد ایستل کیږي .
✱ لاجورد په کومو رنګونو پیدا کیږي د سوداګیریز بازار له پلوه په څو درجو ویشل شوی او د لاجوردو استعمال چیرته کیږي ؟
لاجورد په تیاره ابي ، روښان ابي ، تیز ابي او شنه روښانه رنګونو پیداکیږي ، د سوداګیریز بازار له پلوه په پنځه ډوله دی ۱ لومړی درجه ۲ دومه درجه ۳ دریمه درجه ۴ څلورمه درجه ۵ پنځه درجه . یوازی په ګاڼو او زینتي وسایلو کې کارول کیږي .

لعل

✱ د لال کانونونه د افغانستان په کومو ځایونو کې بیدا کیږي او څه قسم رنګونه لري ؟
لال کانونونه په بدحشان په اشکاشم او د سروبي په جګدلک کې دی او د پیازي لال کانونونه د کندهار په حاکریز کې شته او سور ، بنفش ، شین ته ورته ابي او ژیر یا تور رنګونو پیدا کیږي .

یاقوت

✱ یاقوت څه قسم خواص لري په کوم ځای کې پیداکیږي او رنګ یی څه قسم دي ؟
د پانی کیدلو وړتیا نه لری درجه یی سخته ده روښانه سور رنګ لرونکي او ځلا یی ښیښنی ته ورته ده د سروبي ولسوالی د جګدلک په سیمه کې په سور او ګلابي رنګونو پیدا کیږي .

زمرد

✱ زمرد د افغانستان په کومو سیمو کې پیدا کیږي رنګ یی کوم قسم او زیرمې څومره اټکل شوي ؟؟

(c) ketabton.com: The Digital Library
زمرد کانونونه د پنجشیر د خنج بزمال او مکني په سیمو کې پیدا کیږي او د کونړ په باډیل دره کې هم شته دی د پنجشیر زمرد شین رنګ او ځینی نور ابي ډوله رنګونه لري او زیرمي یی ۴۴۰ کیلو ګرامه اټکل شوی دی .

په افغانستان کې صنایع او د هغو اهمیت

✱ صنعت تعریف کړي ؟
صنغت یو تولیدی فعالیت دی چې د غه په ترڅ کې له هغو لومړنیو یا حامو توکو څخه چې د ځمکې تر لاسه کیږي اړتیا وړ شیان او اجناس جوړیږي .
✱ د صنغتی فعالیت یوه بیلګه تشریح کړي ؟
د لومړنیو یا حامو موادو لکه د کاني توکو ، کرنیزو تولیداتو او نورو د بڼې بدلون تر څو په وروستیو صنغتی پخو اجناسو واړول شي .
✱ د ماشیني صنغتی ارزښت په څه کې دي ؟
د صنایغو په تیره بیا د ماشینی صنایغو ارزښت په دې کې دي چې په لږ وخت کې ډیروموادو بڼې ته بدلون ورکوي د هغو په څرنګوالی او بیه کې لوړوالی راځي .
✱ زمونږ هیوادوال د پخوا راهیسی په کومو لاسی دستګاوو کې په صنایغو بوخت وو .
زمونږ هیواد وال له ډیر پخوا څخه په کوچنیو لاسی دستګاه کې په لاسی صنایغو بوخت وه لکه : عالی جوړول ، لمڅی ، تغرونه او نور د اړتیا وړ شیان یی ځانته جوړول .
✱ باید کوم شرایط برابر شي چې زمونږ زیات شمیر ضروری اجناس او مالونه د هیواد دننه تولید شي؟
ملی صنایغو د ملاتړ لپاره غوره اقتصادي پالیسی څخه کار واخلی د فابریکو او کار ځایونو جوړولو ته شرایط برابر شي نو زیات شمیر اجناس او مالونه به د هیواد دننه تولید او ملی عاید به لا اوچت شي .
✱ صنایع په څو ډوله دي ؟
په دوه ډوله دی اول لاسی او دوهم ماشینی .

لاسي صنایع

✱ زموږ د هیواد کلیوالی صنغت کارانو به د صنغت په خاطر د کومو موادو نه کار احیسته .
کلیوالی صنغت کارانو به د څارویو څخه تر لاسه کېدونکو لومړنیو توکو لکه : وړیو ، ویښتانو او د وریښمو د چینجیو له تارونو او نورو څخه کار اخیسته .
د نباتی توکو لکه : پنبې ، کتان او سندو
کاني توکو لکه : اوسپني ، مس ، سرو او سپینو زرو او له ختو او نورو څخه .
✱ د څارویو الیافو څخه کوم مشهور شیان جوړول ؟
هغه د لاسي صنایغو محصولات چې د څارویو د الیافو څخه جوړیږي مشهور یې غالی ، لیمڅی ، برک ، تغر ، شړی او نور دي .
✱ د لاسي صنایغو هغه محصولات چې د مالوچو څخه برابریږي تشریح کړي ؟
د لاسي صنایغو هغه محصولات چې د مالوچو څخه جوړیږي دا دي : کرباس ، رختونه ، کشمیره ، پتو ، لونګی ، سطرنجی او نور .
✱ زرګرانو ، مسګرانو او پښانو له فلزاتو څخه کوم شیان جوړول ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

زرګرانو ، مسګرانو او پښانو له فلزاتو څخه د کار وړ شیان جوړول لکه : یوم ، تبر ، تیشه ، چاقو ، چاړه او مسي لوښي جوړه وله لکه دیګونه او نور او ګاڼې له سرو زرو او سپینو زرو او قیمتي ډبرو لکه لاجوردو او یاقوتو څخه جوړیږي .

ماشیني صنایع

✱ په افغانستان کې ماشیني صنایع د کوم امیر په خت کې رامینځته شوي او پرمختللي بڼه یې د کوم امیر په وخت کې رامینځته شوه د نوموړی کارخاني نوم څه وه او په دې کارخانه کې کوم شیان جوړیدل ؟

نوې ماشیني صنایع او عصري فابریکې د لومړی ځل لپاره په ۱۸۷۸ م کال کې د امیر شیرعلي خان پر مهال او لږ څه وروسته په پرمختللی بڼه د امیر غبدالرحمن خان پر مهال د نولسمې پیړي په وروستیو کې په هیواد کې رامینځته شو . نوم یې د کابل ماشین خانې وه او په دې کې د توپ ، توپک او حربي مهماتو او سرې او تودې وسلې په ګډون حربي مهمات تولید او جوړیدل .

✱ په ۱۳۶۵ ه ل کال په افغانستان کې څو صنعتي فابریکې فعاله وې د دې جملې څخه څو خصوصی او څو دولتی او مختلط سکتور وې ؟

په ۱۳۶۵ ه ل کال کې په هیواد کې ۳۹۱ صنغتي موسسې فعالي او په کار بوختی وې چې له هغو څخه ۲۷۴ د حصوصي سکتور او پاتی ۱۱۷ یې دولتی او مختلط سکتور وې .

✱ د ماشني صنایعو په کوم ځای کې د رامینځته کېدو امکان شته ؟

په هغو ځایونو کې چې برېښنا او کڼ شمیر خلک وي لکه : کابل ، هرات ، مزارشریف ، کندهار ، کندز او ننګرهار .

✱ زموږ د هیواد ماشیني صنایع د کومو لاملونو له وجې ځنډ او خنډ سره مخ دي ؟

زموږ په هیواد کې د ۳۰ کلنو جګړو له امله .

د توریزم او د هغه اقصادي ارزښت

✱ توریزم تغریف کړي ؟

توریزم یا ګرځندویان یو ډول مسافرت او ګرځېدل دي چې موخه یې د بیلا بیلو سیمو علمي څیرنه ، کتنه ، تفریح ، سیل او سیاخت دي .

✱ ګرځندوی څوک دي ؟

یو ګرځندوی هغه څوک دی چې د خپل اوسیدو ځای څخه بهر نورو سیمو ، ښارونو او هیوادونو ته داسي یو سفر وکړي چې د یوې ورځې کم نه وي او د یو کال څخه زیات نه وي .

✱ هیوادونه څنګه کولای شي چې د ګرځندوی له پلوه عایدات تر لاسه کړي ؟

نن ورځ زیات شمیر هیوادونه هڅه کوي چې په خپلو هیوادونو کې د ګرځندوی د ودې او پراختیا لپاره امکانات چمتو او پراخ کړي دا ځکه چې ګرځندوی د عایداتو د تر لاسه کولو یوه لاره ده .

✱ د ګرځندویو په ارتباط افغانستان د کوم ځانګړي موقیعت لرونکي دي ؟

افغانستان په اسیا کې یوه ځانګړي جغرافیی موقیعت ، تاریخی ، لرغونتوب ، پخوانیو ودانیو ، ښکلي طبیغت ، غوره هوا او د ګرځندوي سیمو په لرلو سره ځانګړي موقیغت لري او په پخوانیو کلنو کې د وریښمو د کاروانونو د سوداګریز اندیو د ورلو او راوړلو یوه لاره وه او بودایان او کوشانیان له همدی لارې چین څخه د اروپا لویدیځ پورې تګ را تګ کاوه .

✱ د ګرځندویو موسسه په افغانستان کې په کوم کال جوړه شوی او په کوم کال یې د ګرځندوی نړي وال سازمان غړیتوب تر لاسه کړي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library
د افغانستان دولت په ۱۳۳۷ ه کال کې د ګرځندوی موسسه (اوسنی افغان تور) په دې برخه کې د اسانتیاوو د رامینځته کولو په خاطر جوړه او په ۱۳۴۴ ه ل کال کې د ګرځندوی نړیوال سازمان غړیتوب ترلاسه کړ.

✱ د افغانستان کوم سیمی د ګرځندوی توجو وړ دی او ګرځندویان ورته ورځي ؟

په بامیانو کې د بودا مجسمی او نور تاریخي اثار د بلخ د لرعونی ښار اثار ، خیبر دره ، په هرات کې زیات شمیر تاریخي اثار او همدارنګه په کندهار ، عزنی او ننګرهار کې شته .

د هیواد ګرځندوی سیمي

✱ هغه طبعی ځایونه او نور مشخص ځایونه چې ګرځندویان ورځي په ګوته کړي ؟

د افغانستان ګرځندوی سیمی زیاتره طبعی ښکلی ځایونه ښایسته شرشرې ، د سیندونو په زړه پوری عاړې ، ولاړی اوبه ، غرونه اونور او همدارنګه کلتوری سیمی او اثار موزیمونه مذهبی او تاریخی ودانۍ او د لاسی صنایعو بازارونه او نور دی .

✱ په افغانستان کې مهم ګرځندوی سیمی او ښارونه ولیکئ ؟

د افغانستان مهم ګرځندوی سیمی او ښارونه په لاندی ډول دی .

بامیان ، بلخ ، سمنګان ، هرات ، عور ، عزنی ، کندهار ، کابل ، جلال اباد ، لښکرګاه او نور .

سوداګري او اهمیت یې

✱ سوداګري څه شی دی تشریخ یی کړي ؟

سوداګري په خقیقت کې د شیانو او خدماتو تبادله کول دي چې د پیرودونکي او پلرونکي تر مینځ د پولی کریدیت له مخي یو څخه بل ته سپارل کیږي کله چې تولید شوی اضافی اجناس او خدمات د تبادلی لپاره وړاندې شي سوداګری ورته ویل کیږي .

✱ اجناس او خدمات د کومو شرایطو د چمتو کولو له مخی تبادله کیږي ؟

اجناس او خدمات هغه وخت تبادله کیږي چې لاندینې شرایط چمتو شي .

1. د اجناسو اضافي تولیدترسره شوی وي .
2. په ټاکلي خرفه او ځانګه کې تخصص را مینځ ته شوي وي .
3. تولید د کار د ویش پړاو ته رسیدلی وي .
4. د دوو سیمو د تولیداتو د ډولونو تر مینځ توپیر ولیدل شي .
5. سیاسي ، کلتوري او ګمرکي خنډونه نه وي .
6. د لیږدولو د دوو سیمو تر مینځ به وسایل او لارې او د اړیکو ټینګولو په خاطر ډیرې ښې چارې چمتو وي .
7. د دواړو سیمو وګړي یو د بل اجناسوته اړتیا او لیوالتیا ولري .

✱ خلک کله په سوداګري لاس پوری کوي ؟

خلک څکه په سوداګري لاس پوری کوی چې خپل تولید شوی اجناس په نورو سیمو کې وپلوري او یا هم هغه څه چې دوی یی پخپله نشي تولیدولی او یایی په خپله سیمه کې د تولید شوي بیئ پرتله په ارزانه له بلې سیمي څخه پیرودلای شي تر لاسه کړي .

✱ په افغانستان کې ولی خلکو ډیر پخوا څخه په سوداګري او راکوه ورکړه بوخت وو؟

(c) ketabton.com: The Digital Library
په افغانستان کې له ډير پخوا څخه د هغه د جغرافيي اهميت له مخې چې په دغه سيمه کې لري او دا چې د هغه وخت د تمدن په څلور لاره کې پروت وه يعني ختيځ ته يې د هند او چين تمدن او لويديځ ته يې د يونان او روم تمدن و . نو اضافي توليد دلته رامينځته کېده او د دې هيواد خلکو سوداګري او راکړه ورکړه کوله .

✱ مخکې تر دې چې سمندري لارې وپيژندل شي خلکو د وچې له لارې په کومه طريقه سوداګري کوله ؟

مخکې تر دې چې سمندري لارې وپيژندل شي د سوداګريزو توکو او مالونو وړل را وړل ټول د وچې لارې په کاروانونو ترسره کېدل هغه مهال د مالونو تبادله او لېږدول د کاروانونو په واسطه د ختيځ او لويديځ تر مينځ يعني د مديتراني د سمندرګې د ختيځو غاړو څخه تر چين پورې ترسره کېدل .

✱ د افغانستان د بهرنۍ سوداګري د بيلانس توازن يعنې واردات څو واري د صادراتو څخه زيات دې لامل يې څه دي وليکئ ؟

د يادونې وړ ده چې افغانستان د بهرنۍ سوداګرو بيلانس توزون نه لري د وارداتو له کچې يې د صادراتو له کچې څو واري زياته ده چې ډير لږ کورني توليدات او د کمزوري اقتصاد څرګندونه کوي د دې ټکي عمده عامل څو کلنه کورني جګړه ده .

کورني سوداګري

✱ هغه علتونه وليکئ چې نن ورځ د افغانستان دننه سوداګري پراخه شوي ده ؟

نن ورځ د افغانستان دننه سوداګري ښه پراخه ده علت يې د نفسو ډيروالی ، د ژوند د کچې نسبتی لوړيدل ، او خوراکي توکي ، صنعتي او خدماتی اجناسو او وسايلو ته د خلکو د ورځ په ورځ د اړتيا زياتوالي دي .

✱ د افغانستان دننه سوداګری يو څو بيلګي وليکئ ؟

د دې بيلګه : عالي دي چې زياتره د هيواد په شمالي برخو کې توليديږی چې نه يوازی د هيواد دننه بازارونو کې پلورل کيږي بلکې يو مهم صادرايتی قلم هم دي .

✱ د افغانستان خلک ولی د پخوا څخه اوس زياتو واريديتی مالونو او اجناسو ته اړ شو ؟

د يادونې وړ ده چې وروستيو ديرش کلنو جګړو کې د هيواد ټول اقتصادی ، ټولنيز ، اداري او سياسی بنسټونه ويجاړ او د سوداګري ته هم زيات زيان واوښت او هم افغانان تر پخوا زيات واردتی مالونو او اجناسو ته اړ شول .

✱ کوم کارونه ترسره شي تر څو د افغانستان دننه سوداګري د پرمختګ لامل وګرځي ؟

د نيکه مرغه په دې وروستيو کې د يو شمير موسسو د بيارغوني کار پيل شوي دي يو شمير يې حصوصي سکتور ته ورکړل شوي او بيا په فعاليت باندي پيل کړي دي همدارنګه د مواصلاتی کرښو او سړکونو بيارعونه هم پيل شوي ده سوداګريز نوی سياست او قوانين رامينځ ته شوي چې دا ټول به د کورنی سوداګري د پرمختګ لامل شي .

بهرنی سوداګري

✱ د افغانستان بهرنی سوداګري په څو حوزو کې ترسره کېده هره حوزه يی تشريح کړي ؟

په دريو خوزوکې تر سره کېده .

1. د بارتر سوداګري حوزه : جنس د جنس په وړاندی تبادلې ته بارتر ويل کيږي دغه ډول سوداګري د مالونو د بدلولو په توګه پخوا د افغانستان او يو شمير سوسيالستي هيوادونو له پخواني شوروي اتخاد ، پولنډ ، چکوسلواکيا ، چين ، بلغاريا او نورو سره و .
2. ازاده حوزه : چې لويديځي اروپا ، د امريکي متحده ايالتونو او جاپان سره وه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

3. د هند د نیمي وچې سره سوداګري حوزه : د هند د وچې سره افغانستان سوداګري ډېره اوږده تاریخي ریښه لري چې د وخت په تیریدو سره یې پراختیا موندلې ده .

✱ د افغانستان په بهرنۍ سوداګرۍ سیستم کې څه وخت بدلون راغلي ؟

د پخواني شوروي اتحاد له ړنګیدو وروسته په ختیځه اروپا کې د سیاسی رژیمونو له مینځه تلو او افغانستان د بهرنۍ اقتصادي او سوداګریز نوی سیاست پیل کېدو وروسته د هیواد د سوداګري په سیستم کې بدلون راغلي .

✱ د افغانستان صادرتي توکي کوم دي نومونه یې ولیکئ ؟

د افغانستان صادرتي توکي یو شمیر حوراکي او حام توکي لکه : وچې او تازه میوې مالوچ د څارویو محصولات لکه : وړی او اوزغنۍ پوستکې قره قل او کولمي او یو شمیر صنغتی توکي لکه : عالیٔ او تغرونه لاسی صنایع او ګرانبیه ډبري دي .

✱ هغه مالونه چې له بهر څخه افغانستان ته راځی کوم دی نومونه یې ولیکئ ؟

هغه مالونه چې د بهر څخه افغانستان ته راځي زیاتره یې استهلاکي مالونه او نور دی لکه : ترانسپورتي وسایط ، ماشینونه ، نفتي مواد ، روغنیات ، کېمیاوي مواد او خوراکي توکي لکه : غنم ، چاى ، بوره ، عوړي او منسوجات لکه : جامې ، درمل او نور .

بانک

✱ بانک څه ته وایې تعریف یی کړي ؟

بانک هغه اداره یا خقوقي شخصیت دي چې له عامو خلکو او دولتي ارګانونو څخه پیسي احلي ساتي یی او په دوران کې اچوي .

✱ بانکونه په څو ډوله دي نومونه یی ولیکئ ؟

بانکونه په درى ډوله دي 1 مرکزي بانک 2 سوداګریز بانک 3 شخصی بانک .

✱ په افغانستان کې مرکزی کوم بانک دي په کوم کال جوړ شوي او لومړي سرمایه یی څومره وه ؟

په افغانستان کې (د افغانستان بانک) مرکزي بانک دی چې په ۱۳۱۸ ه ل کال کې د وري په میاشت کې د ۱۲۰ میلیونو افغانیو په ارزښت په کار پیل وکړ .

✱ مرکزي بانک په عمومي توګه کومي دندې سرته رسوي ؟

په غمومي توګه لاندې دندې سر ته رسوي . 1 د بانک نوټونو خپرول 2 د اسعارو کنټرول 3 د نورو بانکونو څارنه 4 د بهرنیو اسعارو پر وړاندي د داخلی یا ملي پیسو ارزښت ثابت ساتل 5 په غوره توګه د استخدام لوري ته د اقتصاد لاربنونه او داسي نورې دندې دي .

✱ سوداګریز بانکونه کومي چاري سرته رسوي ؟

سوداګریز بانکونه هغو بانکونو ته ویل کېږي چې د لنډي مودي عملیات او د امانتونو دندې پر مخ بیایی او صنغت کرنه د ودانیو په جوړولو او نورو چارو کې د پانګې اچونې دندې هم پر مخ بیایی .

✱ تخصصي بانکونه کوم چاري ترسره کوي ؟

په ځانګړو برخو لکه : په صنعت ، کرنه او نورو کې فعالیت کوي او په همدغو برخو کې دندې پرمخ بیایی چې ښې بیلګې یی صنغتی بانک ، کرنیز بانک او رهني بانک دي .

د بانک د چارو د پرمخ بیولو څرنګوالی

✱ په ۱۳۰۹ هـ ش کال څخه مخکې په افغانستان کې بانکي چاري څنګه پر مخ تللي ؟

په ۱۳۰۹ هـ ش کال څخه مخکې د بانکونو ټولي چاري صرافانو پر مخ بیولي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

✱ په افغانستان کې لومړي بانک کوم نوم تاسیس او لومړي سرمیه یې څومره وه ؟
د لومړي ځل لپاره په ۱۳۰۹ هـ ش کال کې د افغانستان سهامي بانک د یوه سهامي شرکت په توګه جوړ شو . او سرمایه یې اته (8) میلیونه افغاني وه چې وروسته بیا په ملي بانک واوښت .
✱ په تیر وخت کې په افغانستان کې کومو تخصصي بانکونو شتون درلوده ؟
رهني بانک ، کرنیز بانک ، صنعتي پراختیا بانک ، صادراتی بانک ، تعمیراتي بانک ، پښتني تجارتي بانک او داسي نور .
✱ په افغانستان کې د حصوصي بانکونو مهم فعالیتونه کوم وه ولیکئ ؟
= د اماناتو منل
= د جاری حسابونو پرانستل
= د کریدیت یا پورونو ورکړه
= پولي انتقالات
= قیمتي اجناسو او ګاڼو ساتل
= د اسعاری معاملو ترسره کول
= دولت ته د بانکي خدمتونو تر سره کول .

د صنایغو او سوداګری د خالت څرنګوالی

✱ زموږ په هیواد کې د صنایغو د انکشاف لپاره غوره امکانات کوم دی ؟
افغانستان د خپلی ځمکې د جوړښت او بنې ، کانی زیرمو یا تر ځمکي لاندې سر چینو ، د ځمکې د مخ سرچینو یعنی د نباتي او څارویو د سرچینو ، په سیندونو کې د روانو اوبو ، د هوا د برابر والی او نورو طبیغی ځانګړتیاوو له مخی او د پوره بشري ځواک د شتوالی له مخې د نن ورځې د صنایغو د پرمختګ او پراختیا لپاره ډیر غوره امکانات لري .
✱ د صنغت او خدمت په برخه کې څو فیصده فعال اقتصادي نفوس مصروف دی ؟
د صنغت او خدمت په برخه کې په سلو کې لس فیصده فغال اقتصادی نفوس مصروف دي .
✱ په ۱۳۸۶ هـ ل کال کې د افغانستان صادرات او وردات څومره وه ؟
۱۳۸۶ هـ ل کال کې افغانستان وردات ۳۰۲۲ میلیونه ډالر وو خو صادرات یې یو یوازي ۴۵۴ میلیونه ډالر وو .
✱ په کوم وخت کي به خلک په صنغت او خدماتو په سکتورونو کې لا زیات بوخت شی ؟
د هیواد د اوبو سرچینو اغظمي استفادي وشي د هیواد لاسی صنایغ وهڅول شي .
✱ زموږ د هیواد د سوداګری او صنایغو په مخ کې کومي ستونزي او خنډونه موجود دی ولیکئ ؟
په افغانستان کې د یوي اوږدې مودې په ترڅ کې په تیرو وختونو کې د زبرځواکونو تر مینځ سیالي د پانګې اچونې په مخ کې خنډ ګرځیدلی وه ، د دې تر څنګ دیرش کلنو جګړو هم یو خنډ وه .

په نړی کې اوبه او په هغه باندې پانګه اچونه

✱ زموږ په ژوند کې اوبه څه ارزښت لری او همدارنګه د ځمکې پرمخ د اوبو ویش څه رقم دی ؟
اوبه زموږ په ژوند کې ځانګړی ارزښت لري پرته له اوبو څخه ونې بوټی ، څاروي ، انسانان او هر ژوندی شی پاتی کیدې نه شی اوبه په ټوله ځمکه برابری او یوشان ویشل شوي نه دي .
✱ د ځمکي پر مخ څو سلنه اوبه دی او واضغ کړی چې څو سلنه یې خوږې او څو سلنه یې ترویې دي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځمکې پر مخ ۷۰ سلنه اوبه دی د هغو څخه په سلو کې ۹۷ برخې په سمندرونو او سمندرګیو کې چې مالګینې او فصلو او کرنې ته برابرې نه دی او په سلو کې ۳ خوږې دي .

✱ انسانان خوږو اوبو ته اړتیا لرې خپله اړتیا څنګه پوره کوی ؟

اوبه باید پاکې او چاڼ شی د اوبو د چاڼ کولو په خاطر باید د خوږو اوبو د تاسیساتو په جوړولو پانګه ولګول شي .

✱ په نړۍ کې کوم هیوادونه د ښښلو لپاره د پاکو اوبو له کمښت سره مخامخ دي ؟

یو شمیر زیات پرمختیایی هیوادونه په تیره بیا اسیا او افریقا کې د ښښلو پاکو اوبو د کمښت سره مخامخ دي .

✱ د پاکو او وړ اوبو د چمتو کولو لپاره په کومه برخه کې پانګې اچونې ته اړتیا ده ؟

په لاندینو برخو کې پانګې اچونې ته اړتیا ده ۱ د ځمکې مخ اوبو را ټولول او د ځمکې لاندې اوبو څخه ګټه اخیستل ، ۲ د اختمالی ککړوالی د له مینځه وړلو په موخه د اوبو چانول ۳ د اوبو لیږد د نل لیکه کانالونو او تاسیساتو څارنه .

✱ مکسیکو په کومه طریقه خپلو اړو سیمو ته اوبه رسوي واضغ یې کړی ؟

مکسیکو په ښار کې اوبه ۱۲۵ کېلو متره په واټن په نل لیکه کې لیږدول کېږی ۱۲۰۰ مترو لوړو غرونو څخه هاخوا اړول کېږي د پمپ په واسطه اړو سیمو ته رسول کېږي .

اوبو لګولو لویې پروژې

✱ د ټولو اوبو څخه په سلو کې څو خوږې اوبه دي ؟

د ټولو اوبو څخه په سلو کې درې فیصده خوږې دي .

✱ د کومې پیړۍ په کومو کلونو کې احساس شوه چې اوبه کمښت یوه لویه ستونزه ده ؟

د شلمې پیړۍ د نوییمو کلونو په پای کې د نړۍ په کچه احساس شوه چې د ځمکې پر مخ اوبو کمښت لویه ستونزه ده .

✱ د څو ملی مترو باران په وریدو سره کرنه ترسره کېدی شي ؟

۴۵۰ ملی مترو باران په وریدو سره کرنه ترسره کېدای شي .

✱ په سلو کې څو فیصده مخصولات د کرنیزو ځمکو په خړبولو سره تر لاسه کېږي ؟

په سلو کې ۳۸ فیصده مخصولات د کرنیزو ځمکو په خړبولو سره تر لاسه کېږي.

✱ د یو کېلو ګرام غنمو ترلاسه کولو لپاره څو لیتره اوبو ته اړتیا ده ؟

د یو کېلو ګرام غنمو ترلاسه کولو لپاره ۱۰۰۰ لیتره اوبو ته اړتیا ده .

✱ هغه هیوادونه چې د اوبو له کمښت سره مخامخ دی د اوبو د ضایعاتو څخه څنګه مخنیوي کوي ؟

اسرئیل دی د دې لپاره چې د اوبو له لاسه ورکولو او براس کېدو څخه مخنیوي وشی د پایپ واسطه د هر جلا جلا بوټی ریښو ته اوبه رسوي او هغه شمیر هیوادونه چې پوره اوربښت نه لري د خپلو کرنیزو ځمکو د خړبولو لپاره د اوبو لګلولوبیلا بیل سیسټمونه یی جوړ کړي دي .

اوبو چانول

✱ په کوم خالت کې انسانان نه شی کولای چې له اوبو څخه سمه ګټه واخلی ؟

په اوبو کې فزیکي ، کېمیاوي او میکروبی بدلولونه دي چې د هغی په پیښدو سره انسانان نه شی کولای له اوبو څخه سمه او روغتیایی ګټه واخلی .

✱ کوم لاملونه د اوبو د ککړتیا او تودیدو لامل ګرځي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library
انسانان د خپل بې سنجشه عملونو له امله اوبو ککړتيا لامل کيږي له کورونو او تاسيساتو څخه په اوبو د ناپاکيو وراچول د صنعتی فابريکو فاضله اوبو ورګډول ، د کورونو او روغتونونو څخه ، ناپاکو اوبو ورګډول ، او تودوخه د کارخانو او ماشينونو له امله اوبو کې ور زغمل کيږي .

✱ د کومی طريقی په استعمال سره اوبه د څښلو وړ ګرځي ؟

د چاڼ طريقې په استعمال سره اوبه د څښلو وړ ګرځي .

✱ په لويديځو هيوادونو کې د ناپاکو اوبو څخه څنګه پاکې اوبه ترلاسه کوي ؟

په لويديځو هيوادونو کې د ناولو اوبو فاضلابونو څخه د بيا دوران په بنه د څښلو اوبه ترلاسه کوي چې د جلا چڼ ځای په واسطه د څو څو پړاوونو په ترڅ کې ښاريانو ته بيا د استفادې وړ ګرځي .

کرنه او د هغې نوی لاری – چاري

✱ د انسانانو اړتيا وړ شيان کوم دی نومونه يې وليکئ ؟

د انسانانو اړتيا وړ شيان په لاندې ډول دي

خوراک ، پوښاک ، او د ژوند پر مخ بيولو وسايل ، او د سون توکې او داسی نور .

✱ په نړۍ کې څومره خلک په خوارځواکې اخته دي او څومره خلک د خوراکي توکو له کمښت سره مخامخ دي ؟

په ټوله نړۍ کې ۸۰۰ ميليونه تنو څخه زيات په خوارځواکې اخته دي او د دوه ميليونو څخه زيات وګړي د خوراکي توکو له کمښت سره مخامخ دي .

✱ په نړۍ کې د کرني سيستم په څو ډوله دی وليکئ ؟

په دوه ډوله دی ۱ عنعوي يا دوديز سيستم ۲ تجارتې يا ميکانيزه سيستم .

✱ د کرنی دوديز سيستم په اړه مغلومات وليکئ ؟

په مغيشتی دوديز کرنيز سيستم کې د انسانی ځواک او وروسته پاتی لومړنيو وسايلو څخه کار اخيستل کيږي اود دهقان مقصد صرف د خپلو ضروياتو پوره کول دي.

✱ د کرني تجارتی يا ميکانيزه سيستم په اړه مغلومات وليکئ ؟

په دغه سيستم کې د کرنی له پرمختللو لارو – چارو او نورو وسايلو لکه تراکتور ، کمپاين ، اصلاح شوي تخمونه او کيمياوي سرې څخه کار اخيستل کيږي کرنيزې کروندی پراحه وی او د توليد اندازه پوره زياته وي او د دهقان مقصد د يو اندازه حاصل بازارته غرض کول دي.

د نړۍ په پرمختللو هيوادونو کې د کرنيزو توليداتو د بيلابيلو دولونو اندازه

✱ په ۲۰۰۵ م کال کې په نړي کې څومره غنم توليد شوي ؟

په ۲۰۰۵ م کال کې په نړۍ کې ۶۲۸۱۰۱۰۳۵ ټنه غنم توليد شوي وه .

✱ په ۲۰۰۵ م کال کې په نړۍ کې د وريجو او جوارو توليدات څومره وه ؟

په ۲۰۰۵ م کال کې په نړۍ کې د جوارو د توليد اندازه ۳۲۱۰۶۰۸۵۲ دي

په ۲۰۰۵ م کال کې په نړۍ کې د وريجو د توليد اندازه ۶۹۴۵۷۵۵۵۲ دي

✱ په ۲۰۰۵ م کال کې د غوښی او کچالو توليد اندازه څومره وه وليکئ ؟

په ۲۰۰۵ م کال کې په نړۍ کې د غوښی او کچالو د توليد اندازه ۲۶۵۱۰۵۹۴۰ دي.

انرژي او په نړۍ کې د هغې اهميت

✱ انرژي تغريف کړي ؟

د کارکولو توان ته انرژي ويل کيږي او هر هغه ته چې د کار کولو توان ولري انرژي ويل کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✱ په پخوا زمانه کې انسانانو انرژي څنګه استفاده کوله ؟
په پخوا رمانه کې انسانانو د انرژي څخه په کورونو ، تودوخي ، رڼا ، پخلي او د تودولو لپاره کار اخیستل.
✱ په کومو پیریو کې انسانانو د انرژي څخه ګټه اخیستل زیات کړل ؟
په مینځینیو پیریو کې د انرژي له سر چینو څخه کار اخیستل زیات اهمیت وموند .
✱ په شلمه میلادي پیړۍ کې کومو سرچینو چټک پرمختګ وکړ ؟
په شلمه میلادي پیړۍ کې ګاز او نفت سرچینو چټک پرمختګ وکړ .
✱ د انرژي د تولید سرچینې کومي دي نومونه یې ولیکئ ؟
د ډبرو سکاره ، ګاز ، اوبه ، نفت او لمر .

د انرژي دولونه

✱ په پخوا زمانه کې انسانانو د کومي انرژي څخه کار اخیستل ؟
په پخوا زمانه کې انسانانو د باد او اوبو څخه زیات کار اخیسته .
بریښنا
د بریښنا انرژي د کومو سرچینو څخه په لاس راځي ؟
د بریښنا انرژي له بیلا بیلو سرچینو څخه تر لاسه کیږي لکه : لمریزه ، هسته یی ، اوبو ، باد او خرارتي بریښنا .
✱ هغه عوامل چې د اوبو د بریښنا په تولید کې مهم رول لري کوم دي ولیکئ ؟
هغه عوامل چې د اوبو د بریښنا په تولید کې مهم رول لري دا دي
۱ــ د سیند اوبو زیاتوالي ، دایمي والی او جاري توب .
۲ــ د سیند په تګلوري کې د پوره ځوړونو شتوالي .
۳ ــ د سیند په تګلوري کې د لوړو برخو شتوالي .
✱ د بریښنا لیږدول له یوې سیمي څخه تر بلې سیمي پوري څه ډول دي او د بریښنا لویه نیمګړتیا څه ده ؟
د بریښنا لیږدول د یوې سیمي څخه تر بلې سیمي په ډیر ګرندیتوب ترسره کیږي خو د بریښنا لویه نیمګړتیا دا ده چې وروسته تر تولید څخه زیرمه کېدای نه شي او د تولید سره یوځای مصرفیږي .
✱ په نړۍ کې د هغو پنځو سیمو نومونه ولیکئ چې تر ټولو زیات د اوبو پرمختللي ځواک لري ؟
په اروپا کې لویدیځې جنوبي او مرکزي سیمي ، په اسیا کې جاپان او په امریکې کې د امریکا متحده ایالتونه . او هغه یو شمیر نوري سیمي چې له دې پلوه ډیر اهمیت لري د روسیې اروپایی برخه او د برازیل د ختیځ غرنی سیمی دي .

بادي بریښنا

✱ د بادي بریښنا تولیدونکي وچې کومي دي ولیکئ ؟
امریکا ، افریقا او اسیا دي .
اروپا په سلو کې څو ، امریکا په سلو کې څو ، اسیا په سلو کې څو بادي بریښنا تولید کوي ؟
اروپا په سلو کې ۶۵ ، امریکا په سلو کې ۲۲ او اسیا په سلو کې ۱۲ بادي بریښنا تولیدوي.

لمریزه بریښنا

✱ د لمریزې بریښنا څخه ولي تل او پراخه کار نه اخیستل کیږي ؟
ځکه چې کله د لمر وړانګي وي او کله نه وي نو له همدي کبله ورڅخه تل او پراخه ګټه نه اخیستل کیږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هسته یی بریښنا

د هسته یی بریښنا کارخاني په کومو هیوادونو کې جوړي شوی نومونه یی ولیکئ ؟
انګلستان ، جنوبي کوریا ، چین ، هند ، المان او کاناډا کې جوړي شوی دي .
✱ د هسته یی بریښنا ضررونه کوم دي او په څه شي باندي اثر کوي ؟
د هسته یی بریښنا یو لوي خطر د رادیو اکتیف وړانګو ازادیدل دي دغه توکي کېدای شي په هوا اوبو او سمندرونو کې خپاره شي او په زرګونو متره ځای ونیسي د دغو توکو ډیره لږه اندازه د وحشي ژویو ، ونو ، بوټو اود انسانانو ژوند ته زیان رسوي او زیاته اندازه یی د مرګ لامل ګرځي .
✱ د هسته یی بریښنا لومړي درجه ، دوهمه درجه ، دریمه درجه او څلورمه درجه هیوادونه کوم دي نومونه یی ولیکئ ؟
امریکا متخده ایالت لومړي درجه ، فرانسه دوهمه درجه ، جاپان دریمه درجه او روسیه څلورمه درجه دي .

خرارتي بریښنا

✱ خرارتي بریښنا د څه شي څخه په لاس راځي ؟
خرارتي بریښنا د ګازو او د ډبرو سکارو څخه په لاس راځي .
✱ د خرارتي بریښنا منابعو څخه مهمه منابع کومه یوه ده ولیکئ ؟
د خرارتي بریښنا له منابعو څخه مهمه منبع د ډبروسکاره دي چې د هغي څخه په سلو کې پنځوس برخي بریښنا ترلاسه کیږي .
✱ ډبروسکارو ته ترڅو کالوریو پوري خرارت ورکړل شي تر څو یو کیلو واټ بریښنا تولید شي ؟
که یو کیلو او څلورسوه او پنځوس ګرامه ډبروسکارو ته تر اووه زره کالوریو پوري تودوخه ورکړل شي یو کیلو واټ بریښنا تولیدوي .
✱ د امریکا متخده ایالت د ډبرو سکارو، نفتو او ګازو څخه څو فیصده بریښنا ترلاسه کوي ؟
د امریکا په متخده ایالت کې تولید شوي ټولي بریښنا څخه په سلو کې ٪۵۰ د ډبروسکارو څخه ، او په سلو کې ٪۱۴ له طبیعي ګاز څخه او په سلو کې ٪۱۱ د نفتو څخه تر لاسه کوي .
✱ کوم عربی هیوادونه خرارتي بریښنا د نفتو له سوزلو څخه تر لاسه کوي ؟
عربستان ، کویته ، اردن ، قطر ، بخرین او نور دي .

نفت

✱ نفت څه شي دي واضح یی کړي ؟
د ژوو هغه پاتي شوني دي چې د جیولوژي په بیلابیلو دورو کې د وخت په تیریدو سره تر رسوبی طبقو لاندي راټولیږي .
✱ په اوسني نړۍ کې نفت څه اهمیت لري او د نفتو اهمیت څه وخت زیات شو ؟
په اوسنی نړۍ کې نفت اقتصادي اهمیت لري د موټرو او ګاډیو ، ټانکونو او الوتکو ګرځیدل په نفتو پوري تړلی دي د نولسمي پیړۍ په نیمایی کې نفتو ډیره پراختیا وکړه .
✱ د نفتو لومړي څاه په کوم کال چیرته او د څو متره په ژوروالي سره وکیندل شوه ؟
د نفتو لومړي څاه په ۱۸۹۵ م کال کې د امریکي په پنسلوانیا کې وکېندل شوه ژوروالی یی ۲۰ متره وه .
✱ د نفتو له لومړي څاه څخه هره ورځ څومره نفت ایستل کېدل ؟
چې هره ورځ د هغه څخه څلور مکعب متره نفت ایستل کېدل .

(c) ketabton.com: The Digital Library

✱ د اسیا لویی وچې په کومو هیوادونو کې نفتو زیرمې شته نومونه یې ولیکئ ؟
سعودي عربستان ، عراق ، کویټ ، عربی متخده امارات ، قطر ، روسیه ، ایران ، افغانستان او اندونیزیا او نور .

✱ مینځنی ختیځ د نړۍ په سلو کې څو فیصده نفت لري ؟
مینځیني ختیځ د نړۍ په سلو کې ٪۶۵ نفت لري .

✱ د نړۍ لومړي درجه د نفتو تولیدوونکي هیواد کوم دي او د نړۍ څومره برخه نفت لري ؟
د نفتو لومړي درجه تولیدونکي هیواد عربستان دي د یوازیتوب سره د نړۍ د نفتو ځلورمه برخه نفت لري .

✱ د اروپا په کومو هیوادونو کې نفت شته نومونه یې ولیکئ ؟
بلژیک ، انګلستان ، المان ، فرانسه ، ناروې ، هالند او ایتالیه .

✱ د افریقا او امریکا په لویو وچو په کومو هیوادونو کې د نفتو زیرمې شته ؟
په افریقا کې : لیبیا ، الجزیر ، نایجریا ، او ګابون دي
په امریکا کې : تکزاس ایالت ، لوئیزیانا ، الاسکا ، وینزویلا ، اکوادور ، کالیفورنیا ، اوهایو او اوکولاهاما ، ارکانزاس او مسی سی پی او داسی نور .

✱ په نړۍ کې د نفتو مهم واردونکي هیوادونه کوم دي نومونه یې ولیکئ ؟
امریکا ، جاپان او روسیه .

✱ عیر د سوځولو څخه د نفتو څخه نور کوم اجناس جوړیږي ؟
مصنوعي الیافو ، جامو ، رختونو ، د مصنوعي پلاستیک ، عطرو صابونونو ، رنګونو ، کېمیاوي صنایعو ، ماشین الاتو ، ربړونو ، درملو ، مصنوعي سرې ، خشره وژونکو او د مینځلو په موادو کې کار اخیستل کیږي .

طبیعي ګاز

✱ طبیعي ګاز تعریف کړي ؟
د ژوندیو موجوداتو له پاتي شونو څخه عبارت دي .

✱ طبیعي ګاز د چاڼ کولو څخه وروسته د څه لپاره استعمالیږي ؟
طبیعي ګاز د چاڼ کولو څخه وروسته د سون او تودوخي لپاره استغمالیږي .

✱ د ګازو تولید مهم مرکزونه د اسیا په کومو هیوادونو کې دي نومونه یې ولیکئ ؟
روسیه ، قطر ، سعودی عربستان ، عربی متخده امارات ، ایران ، افغانستان ، ترکمنستان او ازبکستان کې دي .

✱ روسیه د نړۍ څو فیصده ګاز لري ؟
روسیه په یوازیتوب سره د ټولي نړۍ په سلو کې ٪۳۳ طبیعي ګاز لري .

✱ د ګازو تولید مهم مرکزونه د امریکا لویی وچې په کومو هیوادونو کې دي نومونه یې ولیکئ ؟
امریکا متخده ایالت او کاناډا کې شته .

✱ په امریکا متخده ایالتونو کې د ګازو مهمه نل لیکه د کومو ایالتونو تر مینځ تیره شوي ده نومونه یې ولیکئ ؟
د تکزاس او نیویارک ترمینځ تیره شوي ده .

✱ ولی د وینزویلا طبیعي ګاز بهر ته لږ صادریږي علت یې واضع کړي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library
له دې امله چې توليدي مرکزونه يې د سوداګرۍ له بازارونو څخه ليرې دي د هغو ډيره لږه اندازه بهر ته صادريږي .

✱ د ګازو توليد مهم مرکزونه د اروپا لويې وچې په کومو هيوادونو کې دي نومونه يې وليکئ ؟
ايټاليه او فرانسه کې شته دي .

✱ ولې د فرانسې د لاک سيمې ګاز په خاص نل ليکه کې چې د ځانګړي الياژ څخه جوړه ده انتقاليږي ؟
د دې وجې له کبله چې د دې سيمې ګاز دومره زيات سلفر او ګوګړ او لوړه تودوخه لري چې پولادي نل ليکه يې د ليږدولو ځواک نه لري .

✱ د ګازو مهم واردونکې هيوادونه کوم دي نومونه يې وليکئ ؟
فرانسه ، ايټاليه ، ارجنټاين ، جاپان .

✱ د نړۍ تر ټولو لوې د طبيعي ګاز توليدونکې او مصرف کوونکې هيواد کوم دي وليکئ ؟
د نړۍ تر ټولو لوې د طبيعي ګاز توليدونکې او مصرف کوونکې هيواد امريکا متخده ايالت دي .

د انرژۍ منابعو جغرافيه ويش

✱ په ټوله نړۍ کې د انرژۍ منابع څه ډول دي تشريح يې کړې ؟
په ټوله نړۍ کې د انرژۍ منابع يو شان او برابر ډول نه دي بلکې د نړۍ په بيلا بيلو ځايونو کې په شيندلي ډول موندل کيږي .

✱ د اروپا ،اسيا ، امريکا او جنوبي نيمه کره په کومو هيوادونو کې د ډبرو سکارو زيرمې شته وليکئ ؟
په اروپا کې : فرانسه ، بلژيک ، هالنډ ، المان او پولنډ هيوادونو کې شته
په اسيا کې : جاپان ، د ويتنام په شمال ، چين ، هند ، ايران او د سايبريا د کربنې په اوږدو کې شته
په جنوبي نيمه کره کې د ډبرو سکرو منابع د شمالي نيمې کرې پرتله لږې دي يوازې د ټولې نړۍ د رايستل شوو زيرمو په سلو کې پنځه برخې جوړوي .
د امريکا په متخده ايالتونو کې شته .

✱ د اروپا ،اسيا ، امريکا په کومو هيوادونو کې د نفتو زيرمې شته وليکئ ؟
نفت د اروپا په انګليستان ، هالنډ ، فرانسه ، بلژيک المان او ايټاليا کې شته
نفت د اسيا په روسيه ، منځني ختيځ ، عربي متخده امارت ، سعودي عربستان ، عراق ، ايران ، قطر او کويټه کې شته .
د امريکا په لويه وچه کې د امريکې متخده ايالات په نړۍ کې د نفتو يو مهم توليدونکې هيواد دي .

✱ د اسيا او امريکا په کومو هيوادونو کې د ګازو زيرمې شته وليکئ ؟
په اسيا کې روسيه ، ايران او ترکمنستان هيوادونه دي
په امريکا کې په متخده ايالاتو او کاناډا کې زياته اندازه طبيعي ګاز موندل کيږي .

✱ په نړۍ کې د هغو پنځو ناحيو نومونه وليکئ چې د اوبو پرمختللي ځواک لري ؟
- په اروپا کې لويديځې جنوبي او مرکزي سيمې
- د امريکا په لويه وچه کې د امريکا متخده ايالات

(c) ketabton.com: The Digital Library

- په اسيا کې جاپان
- يو شميرنوري هغه سيمې چې له دې پلوه زيات اهميت لري د روسيې اروپايې برخې او د برازيل ختيځې غرنۍ سيمې دي .

په نړۍ کې کانونه او د هغو اهميت

✱ د نړۍ پرمختللي هيوادونه د کومو کانې توکو څخه په ګټوره توګه کار اخلي ؟
د نړۍ پرمختللي هيوادونه له بيلا بيلو کانې توکو لکه : سون توکي ، ودانيزو توکو ، منرالونو ، بيلا بيلو فلزاتو او نورو څخه په ګټوره توګه کار اخيستل .
✱ د سون توکو څخه انسانان څرنګه استفاده کوي ؟
د سون توکو څخه انسانان د بريښنا په توليد ، د کورونو په تودولو ، پخلي ، د اورګاډو په ګرځولو او نورو ځايونو کې ورڅخه کار اخلي .
✱ انسانانو څه وخت د تمدن په ډګر کې قدم کيښود ؟
کله چې د لومړنيو وسايلو پرځاى فلزي سامانونه او وسايل جوړ شول انسانانو د تمدن په ډګر کې قدم کيښود
✱ کله چې انسانان د فلزاتو په کلکوالي ، د بڼې بدلون په ورتيا او د تينګوالي په ارزښت پوه شول د کومو شيانو په جوړولو يې پيل وکړ ؟
کله انسانان د فلزاتو په کلکوالي ، د بڼې بدلون او د تينګوالي په ارزښت پوه شول نو د فلز څخه يې د جګړې او ښکار لپاره د وسايلو په جوړولو ، د بيړې چلولو او ودانيو په صنعت او نورو وسايلو په جوړولو کې ور څخه کار واخيست .
✱ هغه پخواني فلزات چې انسانانو ور څخه استفاده کوله کوم دي نومونه يې وليکئ ؟
هغه پخوانې فلزات عبارت دي له : اوسپنه ، مس ، سره زر او سپين زر .
د کانونو رايستلو لارې چارې
✱ د کانې توکو په رايستلو کې کوم عوامل مهم رول لري ؟
د کانې توکو رايستل او د هغو څخه کار اخيستل د هغو له اندازې ، جغرافيه يې موقيعت ،ارزښت ،د راتوليدو څرنګوالي او د جيولوجيکې حالت سره سره اړيکې لري همدارنګه د هيوادونو سياسى ، ټولنيز او اقتصادي لاملونه د کانى توکو په رايستلو کې اعيزه لري .
✱ د کانې توکو رايستل او د هغه څخه کار اخيستلو پراوونه تشريخ کړي ؟
د پلټنې او جيولوجيکې څيړنو څخه نيولي د زيرمو تر کميت او کيفيت ، تثبيت او ارزښت تر ټاکلو پورى پورې بايد کار وشي .
✱ د امريکا په متحده ايالاتو په کليفورنيا کې د نفتو څاګانو ژور والي څومره او په رومانيا کې څومره ژور والي لري وليکئ ؟
د امريکا په متحده ايالاتو په کليفورنيا په ايالت کې د ۴۵۰۰ مترو په ژور والي او په رومانيا کې د ۱۲۰۰ مترو په ژور والي څاګاني کيندل شوي دي .
✱ د نفتو تر لاسه کيدو تولة بيه په څه پورې اړه لري ؟
د نفتو د ترلاسه کيدو تولة بيه په سيده توګه د څاګانو په ژورتيا ، برمه کولو او د څاګانو څخه د نفتو د رايستلو له فشار سره اړيکه لري .

(c) ketabton.com: The Digital Library

✱ د امریکا متخده ایالت ، مینځنی ختیځ ، وینزویلا او په کاناډا کې د ورځي یو ځاه څخه څو بیلره نفت رایستل کیږي ؟
د امریکا په متخده ایالت کې د هرې ځاه څخه په ورځ کې په مینځنی توګه ۱۳ بیلره ، په مینځنی ختیځ کې ۵۳۰۰ بیلره ، وینزویلا کې ۲۴۰ بیلره او په کاناډا کې ۴۶ بیلره نفت تر لاسه کیږي .
✱ د ډبرو سکارو د هغو کانونه چې ډیر ژور دي د ډبره سکاره ور څخه څنګه رایستل کیږي ؟
په دغو سیمو او ځاګانو کې کارکوونکي او د کار وسایل د کان بیلا بیلو ژورو ځایونو ته په لفت کې ور ښکته کیږي او بیا په همدعو لفتونو کې سکاره راباسی .

په نړۍ کې صنایع ، ارزښت او دولونه یې

✱ د صنایعو ارزښت په څه کې دي واضح یی کړي ؟
د صنایعو ارزښت په دي کې دي چې د حامو او لومړنیو موادو بڼه بدلوي او د هعو ګټورتوب او کیفیت او ارزښت لوړوي .
✱ د صنغتي فعالیت لپاره باید کوم شرایط برابر شي ؟
د یو صنغتي فغالیت لپاره باید لاندي شرایط برابر شي
لومړني توکي ، انرژي ، د لیږدولو وسایل ، مواصلاتي کربښې ، څمکه ، کار څواک ، پانګه ، د لګښت بازار او فنی پرسونل .
✱ مهمي صنعتي سیمي چې هلته صنایع را مینځته شوي نومونه یی ولیکئ ؟
شمالي امریکا ، اروپا او د اسیا ختیځ او جنوب ختیځ سیمي .
✱ د شمالي امریکا او اروپا صنعتي سیمي کوم دي نومونه یی ولیکئ ؟
د شمالی امریکا صنعتي سیمي کاناډا او متخده ایالت کې تر سترګو کیږي
د اروپا صنعتي سیمي د دغي وچې په لویدیځ په المان کې د روهر ناحیه او د انګلیستان ، فرانسه ،ایټالیا د شمال سیمي د اروپا ډیرې مهمي سیمي بلل کیږي .
✱ د اسیا صنعتي سیمي کومي دي نومونه یی ولیکئ ؟
د اسیا مهمي صنغتي سیمي په لاندې ډول دي
هانګ کانګ ، مالیزیا ، تایوان ، جنوبي کوریا او سنګاپور .
✱ صنایع په څو ډوله دي د هریو په اړه لنډ معلومات ولیکئ ؟
په دوه ډوله دي
لومړي : سپک صنایع هعه صنایع دي چې د هعو بنسټ په نیمه صنعتي مخصولاتو یا دهعو په اجزاوو باندې ولاړ وي او کوم وروستي تولیدات چې ورڅخه ترلاسه کیږي په سیده توګه د خرڅلاو بازار ته وړاندې کیږي چې د هغو بڼه بیلګه د خوراکي توکو ، نساجي او لباس ، د څرمني او نور
دوهم : درانه صنایع هغه دي چې د هغو بنسټ په ډیرو کاني یا څمکنیو خامو توکو لکه د ډبرو سکاره ، فلزات او اومه نفتو باندې ولاړ وي او معمولا نیمه صنعتي تولیدات لري چې بیا وروسته د نورو شرکتونو په وسیله ورځیني پوره پاخه او صنعتي توکي جوړیږي لکه د پولادو جوړلو صنعت ، د نفت چاڼ او د کیمیاوي توکو صنایع .

د صنایعو په پرمختګ کې اغیزمن لاملونه

✱ د صنایغو په رامینځته کېدو او پراختیا کې اغیزمن لاملونه کوم دي ولیکئ ؟
د صنایغو په رامینځته کېدو کې دوه مهم عوامل عبارت دي ۱ طبیغي لاملونه ۲ بشري لاملونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

✱ د هغو طبيعي لاملونو نومونه وليکئ چې د صنايعو په رامينځته کېدو او پرمختګ باندې اعيزه لري ؟
هغه طبيعي لاملونه عبارت دي له : ځمکه ، انرژي او لومړني توکي .
✱ د لومړنيو توکو ، انرژي او ځمکې په اړه معلومات وليکئ چې د صنايعو رامينځته کېدو او پرمختګ کې مهم رول لري ؟

✱ بشري لاملونه کې کوم لاملونه شامل دي نومونه يې وليکئ ؟
کارځواک ، پانګه ، د خرڅلاو بازار او خمل او نقل .

نړۍ واله سوداګري او د هغې اهميت

✱ سوداګري تعريف کړي ؟
سوداګري د اجناسو او خدماتو تبادله کول دي چې د وو لورو وګړو ، ډلو او هيوادونو تر مينځ ترسره کيږي .
✱ په عمومي توګه په نړۍ کې څو ټکي د سوداګري او مالونو ليږولو په برخه کې مهم دي نومونه يې وليکئ ؟
په عمومي توګه ټوله نړۍ کې څلور ټکي د سوداګري او مالونو د ليږدولو په برخه کې مهم رول لري ؟
۱ . په نړۍ کې د ځمکنيو توکو ويش : يو شمير هيوادونه لکه جاپان ، خام يا ځمکني توکې ډير لږ لري نو دوي بايد هغه د نورو هيوادونو نه را وارد کړي .
۲ . نژديوالي : د بيلګې په توګه د افعانستان سوداګري زياتره له نژدې او ګاونډيو سره ده .
۳ . د لاسرسۍ وړتيا : بني او غوره لاري په لويو سيمو باندي لاسرسي اسانه کوي د بيلګي په توګه انګليستان او فرانسې ترمينځ د اوبو لاندي تونل جوړول .
۴ . د پرمختيا د کچې درجه .
✱ هغه اجناس او مالونه چې د نړۍ په سوداګري کې ډير مهم دي هر يو په لنډه توګه تشريخ کړي ؟
دري ډوله مهم دي : ۱ . ځمکني توکې : دا هغه ډول مخصولات دي چې لاصنعتي شوي نه وي او حام توکې هم ورته ويل کيږي لکه مالوچ .
۲ . نيم صنعتي شوي توکې : هغه ځمکني توکې چې په هغو باندي کار شوي وي او بڼه يې او ځرنګوالى يې بدلون موندلى وي لکه رخت چې د مالوچو څخه جوړ شوي دي .
۳ . وروستي محصول : هغه مواد يا مخصولات چې ټول صنعتي او توليدي پړاوونه يې تير کړي وي لکه هغه دسمالونه او جامې چې له ټوکر څخه جوړ شوي دي .
✱ کوم هيوادونه د نړۍ په سوداګري کې ډيره برخه لري او د globalization مفهوم واضع کړي ؟
د نړۍ په سوداګري کې ډيره برخه پرمختللی هيوادونه لري او globalization نړۍ وال کېدلو مفهوم لري .
✱ د نړۍ والي سوداګري ګټې څه دي او ستونزي يې څه دي واضع يې کړي ؟
ګټې يې : د نړۍ سوداګري د خلکو د اړتياوو پوره کېدل او د هيوادونو د پرمختګ لامل کيږي او د خلکو د ژوند د کچې په لوړيدو کې مهم ارزښت لري ،
ستونزې يې : د ترانسپورټ له امله د چاپيريال ککړتيا د ترنسپورټ په زياتيدو سره ورځ په ورځ د ژوند چاپيريال اغيزمن کيږي د اقليم بدلون ، د ترافيک د ډيري ګڼي ګوڼي او د ناوړه غږ زوږ او شور ماشور لامل کيږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سوداګریزو راکړو ورکړو حجم

✱ د سوداګریزو جنسونو ډیره راکړه ورکړه کوم هیوادونه ترسره کوي ؟

د سوداګریزو جنسونو ډیره راکړه ورکړه د پرمختللو هیوادونو تر مینځ ترسره کیږي .

✱ د نړی ۲۰ فیصده بډای هیوادونه په سلو کې څو عایدات او په سلو کې څو وردات لري ؟

په سلو کې ۲۰ بډای هیوادونه د نړې په سلو کې ۷۵ عایدات ، په سلو کې ۸۵صادرات او په سلو کې ۷۵ تیلفونونو لینونه په واک کې لري .

✱ د نړې ۲۰ فیصده بی وزله هیوادونه په سلو کې څو عایدات او په سلو کې څو صادرات او په سلو کې څو د تیلفونونو لینونه په واک لري؟

د نړې په سلو کې ۲۰ فیصده بی وزله هیوادونه د نړې یوازې په سلو کې یو عایدات ، په سلو کې یو صادرات او په سلو کې ۱،۵ د تیلفونونو لینونه لري .

✱ د نړې بی وزله هیوادونو پخوا د کومو شیانو خرڅولو څخه یو څه پیسی تر لاسه کولای او بډای هیوادونو د څه شی خرڅولو څخه ګټه تر لاسه کوله ؟

د نړې بی وزلو هیوادونو پخوا یوازې د خامو یا ځمکنیو توکو له صادراتو څخه یو څه پیسي تر لاسه کولي خو بډای هیوادونو د صنعتي پخو جنسونو له پیرودلو څخه ګټه تر لاسه کوله .

ازادي سوداګریزې سیمې او د هغوی اهمیت

✱ د ازادي سوداګریزو سیمو مفهوم د کومو هیوادونو سره سر خوري ؟

د نړي هغه سیمي او هیوادونه چې په هغو کې ازاده سوداګري ترسره کیږي او د ازاد بازار سوداګریز سیاست یی غوره کړي وي د ازادو سوداګریزو سیمو مفهوم لري .

✱ ازاده سوداګری تعریف کړي ؟

ازاده سوداګري هغه سوداګری او راکړه ورکړه ده چې پرته له هر ډول پولې او خند څخه ترسره شي .

✱ د نړی هیوادونه د خپلو ملی صنایعو د ملاتړ په خاطر کوم کارونه تر سره کوي ؟

د نړي هیوادونه د خپلو ملی صنایعو د ملاتړ او پیاوړتیا په خاطر او د خپلو داخلي تولیداتو د ښه کولو په خاطر یو ډول ګمرکي مالي او سوداګریز سیاست غوره کوي .

د سوداګریزو سیمو ویش

✱ په کومه پیری کې د سوداګریزو مالونو لیږدول اسانه شوه ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

په شلمه پیړۍ کې د سوداګریزو مالونو لیږدول اسانه شول .

✱ د نړۍ هغه سیمي چې په نړواله سوداګرۍ کې د نورو نه زیاته برخه لري کوم دي ؟

لویدیځه اروپا ، شمالی امریکا ، د اسیا ختیځ او جنوب ختیځ ، د فارس د خلیج هیوادونه او پخواني شوروي اتحاد او ختیځه اروپا دي .

د نړیوالي سوداګرۍ سازمان

✱ د نړیوالی سوداګری سازمان په کوم کال جوړ او مرکزی دفتر یی چیرته دي ؟

د نړیوالی سوداګری سازمان په ۱۹۹۸ م کال د جنوری په لومړي نیټه جوړ او مرکزی دفتر یی په ژینو کې دي .

✱ د نړیوالی سوداګری سازمان دندې کومي دي واضح یی کړی ؟

نړیوالی سوداګری ته پراختیا ورکول ، د سوداګری ستونزی خل کول ، او د سوداګری خنډونه د مینځه وړل .

✱ نړیوالی سوداګری سازمان په کومو موضوعاتو باندي خبري کوي ؟

نړیوالی سوداګری په سازمان کې نه یوازی دا چې د جنسونو او مالونو په اړه خبری او پریکړي کیږي بلکي د ملکتیی خقوقو په هکله هم خبرې او پریکړې کیږي .

✱ نړیوالی سوداګري سازمان تر څنګ نوری کومي کومکي شوراګاني شته نومونه یی ولیکئ ؟

عبارت دی له ۱ عمومي شورا (general council) ۲ مالونو شورا (good council) ۳ د خدمتونو شورا (services council) ۴ د علمي ملکیتونو شورا (intellectual property council) .

✱ د نړیوال سوداګری په سازمان باندې کومي نیوکې شته ولیکئ ؟

دا چې ځیني وخت د دغه سازمان پریکړې د ټولو غړو هیوادونو په ګټه نه وي په تیره بیا پرمختیایی هیوادونه په ډیره ستونزه سره کولای شی چې د لویدځو پرمختللو هیوادونو په بازارونو کې د خپلو مالونو د خرځلاو امکانات برابر کړي .

ګرځندويي (توريزم) او نړیوال اهمیت یي

✱ ګرځندوی تغریف کړي ؟

ټول هغه فعالیتونه چې خلک یی د وزګارتیا پرمهال ترسره کوي او لږ تر لږه له یوې شپې ورځې څخه تر یو کال پورې له کور څخه بهر وي ګرځندويي بلل کیږي.

✱ هر کال په نړۍ کې څومره خلک د خپلې رخصتی تیرولو په خاطر بهرنیو هیوادونو ته ځي ؟

هر کال په نړۍ کې ۷۰۰ میلیونه تنه د خپلو رخصتیو د تیرولو په خاطر بهرنیو هیوادونو ته ځي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

✱ هغه لاملونه په ګوته کړي چې د پرمختللو هیوادونو خلک د پخوا څخه زیات د نړۍ لرې سیمو ته سفرونه کوي ؟

لاملونه یې عبارت دي له : د ډیرو پیسو لرل ، د ژوند دمي او تفریح د وسایلو ښه کېدل او د لیږدولو د وسایلو پرمختګ دي .

✱ د ګرځندوي هغه دوه لاملونه تشریح کړي چې د پرمختیایي هیوادونو اقتصادي ودي سره مرسته کوي ؟

۱ د عایداتو زیاتوالی : کله چې ګرځندویان او سیلانیان یوه هیواد ته ورځي اړ دي چې هلته د خپلو خوړو او اوسیدلو په خاطر هوټلونو ، میلمستونونو ، ترانسپورت ، د سیل ځایونو لکه پارکونه ، موزیمونو او نورو ته پیسي ورکړي او همدارنګه یو شمیر سوغاتونه او سامانونه واخلی چې پرته له شکه د هماغه هیواد په اقصاد غوره اعیزه کوي .

۲ د کار او بوختیا چمتو کول : یوه هیواد ته د ګرځندویانو د پاملرنې او د ګرځندوي د صنعت د پرمختیا په خاطر باید ډیر ښه امکانات لکه میلمستونونه ، هوټلونه ، د اوسیدو ځاي او نور ، د ژوند اسانتیاوي لکه ترانسپورټ د ګرځیدو وسایط او نور چمتو شي نو په دې اساس ډیرو خلکو ته د کار موقع په لاس ورځي.

د نړۍ مهمي ګرځندوي (توریستي) سیمي او هیوادونه

✱ د هغو سیمو نومونه ولیکئ چې تر ټولو زیات ګرځندویان ورځي ؟

هغه سیمي چې هلته تر اوسه تر ټولو زیات ګرځندویان ورځي اروپا او شمالي امریکا ده .

✱ زیاتره ګرځندیان د کومو هیوادونو دی او کومو هیوادونو ته سفر کوي ؟

زیاتره ګرځندویان له پرمختللو هیوادونو څخه وي او پرمختللو هیوادونو ته سفر کوي .

✱ اوس چې پرمختیایی هیوادونو کې ګرځندوي د پراختیا په خال کې دي کوم لاملونه ورباندي اعیزه لري ؟

درې لاملونه دي چې عبارت دي له :

۱ : د حمل او نقل وده او پراختیا .

۲ : زیاتره وخت پرمختیایي هیوادونه ګرځندویانو ته په زړه پوري وي ، دا ځکه چې دعه هیوادونه غوره هوا او په زړه پوري طبیغت لري له بلې خوا یو ګرځندوی په لږ لګښت سره هلته خپلې ورځي تیرولای شي .

۳ : د پرمختیایی هیوادونو دولتونه هڅه کوي چې د خپلو هیوادونو د اقتصاد د ودې لپاره په ګرځندوی سیمو کې ښه والی راولی او د ګرځندویانو پام ورته را واړوي .

✱ په اروپا کې د ګرځندوي لپاره کومي سیمي په زړه پوری دي او ولی ؟

مرکزي ، جنوبی او جنوب لویدیځه اروپا د مدیترانې د سیمې په ګډون د نړۍ د ګرځندوی ډیرې مهمې سیمي دي ، ځکه چې ډیری اسانتیاوې لري لکه : د مدیترانې د سمندرګي لمر لرونکې غاړي او په زړه

(c) ketabton.com: The Digital Library
پورې هوا په اوړي کې د لامبو ، موټر ځغلولو ، سپورټي راز راز لوبو او د اس ځغلولو لپاره ډېر غوره دي همدارنګه لوی تاریخي ښارونه لکه : پاریس ، لندن ، روم ، مادرید او المان او هالنډ یو شمیر ښارونه او نور د تیاترونو ، سینماګانو او هنري نندارو ، موزیمونو ، تاریخي ودانیو په زړه پوري پارکونو اود موسیقي جشنونو له پلوه او نور .

✱ په شمالي امریکا کې د ګرځندوي لپاره کومي سیمي په زړه پوری دي ؟

د امریکا متحده ایالات او کاناډا ملی پارکونه ، ژوبڼونه ، د لمر لرونکو او سواحلو ، کلتوري سیمو او موزیمونو په لرلو سره د ګرځندویانو د پام وړ هیوادونه دي .

✱ په اسیا کې د ګرځندوي لپاره کومي سیمي په زړه پوری دي ؟

مکه معظومه ، ترکیه ، چین ، اندونیزیا ، هند او نور یو شمیر هیوادونه هم د ګرځندوی ته په زړه پورې سیمو په لرلو سره هر کال د ګرځندویانو پاملرنه ځانته را اړوي .

د توریزم د راښکون (جذب) سرچېنې

✱ د توریزم د راښکون سرچینې په څو برخو ویشل شوي دي ولیکئ ؟

په دوه برخو : لومړي طبیعي سرچینې دوهم تاریخي او کلتوري سرچینې .

✱ طبیعی سرچینې ، تاریخی او کلتوري سرچینې تشریح کړئ ؟

طبیعي سرچینې لکه : اوړی کې اروپا ، مرکزي امریکا ، جنوبي امریکا ، د جنوب ختیځي اسیا او استرالیا د سیندونو ، جهیلونو او سمندرګیو غاړي .

عرنې سیمي لکه : اتریش او سویس کې الپ ، افریقې ، امریکې او نورو ځایونو کې طبیعي پارکونه ګرځندویانو ته په زړه پورې دي .

تاریخي او کلتوري سرچینې لکه : پخواني ودانې ، پیرې (تنې جسدونه) موزیمونه ، نندارتونو او فرهنګي مرکزونه لري لکه اروپا ، امریکا ، اسیا و افریقي مشهور او نامتو ښارونه .

د توریزم نړیوال سازمان

✱ د توریزم نړیوال سازمان کومي چاری پرمخ وړي تشریح یی کړئ ؟

یو ځانګړي سازمان دي چي د ګرځندوی په برخه کې ټولې نړیوالي ستونزي اواروي .

✱ د ګرځندوی نړیوال سازمان لومړي عونده په کوم کال په کوم ځای کې جوړه او لومړي ریئس یی څوک وه ؟

د ګرځندوي د نړیوال سازمان لومړنی لویه عونده د هسپانیې هیواد په بلنه د ۱۹۷۵ م کال د مې په میاشت کې د هغه هیواد د مادرید په ښار کې جوړه شوه او روبرټ لوناتي د دعه سازمان لومړنی ریئس وټاکل شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

✱ په اوسني وخت کې د ګرځندوی نړیوال سازمان څو غړی ، څو ساخوي مرکزونه او څو سیمه ییز کمیسیونونه لري ؟

په اوسنۍ وخت کې د نړۍ ۱۶۱ هیوادونه او سیمي د ګرځندوی د نړیوال سازمان غړیتوب لري

چي ۳۹۰ ساحوي مرکزونه ، ۶ کمیسیونونه لري چې په اروپا ، افریقي ، ختیځي اسیا ، پسفیک ، منځني ختیځ او جنوبی اسیا کې فعالیت کوي .

✱ د ګرځندوی نړیوال سازمان لویه یا عمومي عونده په څو کلونو کې دایریږي او رییس یی د څو کلو لپاره انتحاب کیږي ؟

د ګرځندوی نړیوال سازمان لویه یا عمومي غونده په هرو دوو کلونو کې یو ځل جوړیږي او رییس یی د څلورو کلونو لپاره غوره کیږي .

✱ د ګرځندوی نړیوال سازمان رسمی ژبې کومی دي او افغانستان په کوم کال د دې سازمان غړیتوب ترلاسه کړ ؟

د ګرځندوی نړیوال سازمان رسمي ژبې عربي ، انګلیسی ، فرانسوي ، روسي او هسپانوي دي

افغانستان په ۱۹۷۵ م کال د دغه سازمان غړیتوب ترلاسه کړ .

نړیوال حمل او نقل او د هغه اهمیت

✱ حمل او نقل اصطلاح څه مغنا لري ولیکۍ ؟

د لیږدولو او رالیږدولو څخه عبارت ده .

✱ حمل او نقل د ژوند چارو د کومو برخو ډیره اعیزه لري ؟

د یادوني وړ ده چي حمل او نقل په ټولو هیوادونو کې د خلکو میشت کېدو پر ځایونو ، د فابریکو لپاره د ځایونو په غوره کولو ،د مارکیټونو ځای په ټاکلو ، د شرکتونو ، دفترونو ، صنعتي مرکزونو او تاسیساتو د ځایو په غوره کولو کې ډیره اعیزه لري .

✱ هغه عوامل ولیکۍ چې نړیوال حمل او نقل ته یی ډیره وده ورکړې ده ؟

د نفتو زیاتوالی ، د اقتصاد وده ، سیمه ییزه پرمختیا او د ترانسپورتي لارو او کرښو بنه کېدل دي .

✱ زیات لیږدول او را لیږدول کومي ستونزي مینځ ته راوړي ولیکۍ ؟

۱: د ژوند د چاپیریال ککړتیا

۲ : د زیاتو وسایلو له امله ځینې وخت لاری بندې او د ترانسپورتي وسایلو ګڼه ګونه د دې لامل کیږي چي خلک او مالونه په وخت اړینو ځایونو ته ونه رسیږي .

۳: نا امني .

۴ : په ترانسپورتي لارو او کرښو باندې ډیري ښې حاصل ورکونکي ځمکي نیول کیږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حمل او نقل ډولونه

✱ حمل او نقل په څو ډوله دي ولیکئ ؟

په درې ډوله دي : په اوچه کې ، د هوا له لارې او اوبو کې .

✱ د حمل او نقل د وسایلو او د هغو اړوند کړښو ځانګړتیاوې ولیکئ ؟

د حمل او نقل یو شمیر وسایل کولای شي هرڅه ولیږدوي ، یو شمیر نور یوازې د یو څو ځانګړو محصولاتو د لیږدولو لپاره غوره دي ، د حمل او نقل د یو شمیر وسایلو ګړندیتوب ډیر لږ. خو د یو شمیر نورو زیات دي .

✱ د هر ډول ترانسپورټي وسایلو بیخبنا څه شي دي ولیکئ ؟

دا دي : لویې لارې ، پاخه سړکونه ، د اوسپنې پټلۍ ، هوایی ډګرونه ، مصنوعي سپوږمۍ ، سمندري بندرونه ، ترمینلونه ، نل لیکې او نور .

✱ د ترانسپورټ یا حمل او نقل سیستم څرنګه مینځته راځي ولیکئ ؟

که چېرته یو شمیر سیمې یا ښارونه د ترانسپورټي کرښو په واسطه سره ونښلول شي یو ډول ترانسپورټي سیستم یا حمل او نقل سیستم ورڅخه جوړیږي .

سیالی او رقابتونه

✱ د یوې ترانسپورټی وسیلي په غوره کولو کې کوم لاملونه اغیزه لري ؟

د یوې ترانسپورټی وسیلي په غوره کولو کې بیلابیل لاملونه اعیزه لري لکه : بیه ، بارول ، تشول ، واټن ، د مالونو اندازه او دروندوالی او نور .

✱ په دې وروستیو وختونو کې څرنګه د ترانسپورټي وسیلو په غوره کولو کې سیالی شوي تشریح یې کړئ ؟

پخوا به د یوې وسیلي په غوره کولو کې د لیږدولو بیې ډیر ارزښت درلود ، خو اوسني وخت کې د یوې ترانسپورټي وسیلي په غوره کولو یو شمیر نور ټکي لکه : داډمن لیږدول لومړیتوب لري ، خو بیا هم د لیږدولو بیه اوس هم د وسایلو په غوره کولو کې مهمه ده .د مالونو او جنسونو ډول هم ترانسپورټي وسیلي د ډول په غوره کولو کې اغیزه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library